مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی
دفتر مطالعات بخش عمومی
مسلسل: ۲۰۱۹۴ آبان ۱۴۰۳ ثبت ۲۵۳

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور (۷):
تبصره «۱» - عوارض و مالیات

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

دوره دوازدهم – سال اول ثبت: ۲۵۳	شماره مسلسل: ۲۰۱۹۴ کد موضوعی:۲۳۰

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور(۷): تبصره‌ی«۱» – عوارض و مالیات

نوع گزارش: طرح/لایحه ■، نظارتی□، راهبردی□

نام دفتر: مطالعات بخش عمومی – گروه سیاست‌های مالیاتی

تهیه و تدوین‌کننده: سیّد سروش میرهاشمی

مدیر مطالعه: هادی ترابی‌فر

ناظر علمی: سیدعباس پرهیزکاری

اظهارنظرکنندگان: محمد برزگرخسروی (حقوقی)؛ میلاد بیگی، زهرا کاویانی و حسین هرورانی **(اقتصادی)**؛ سید مجتبی شهرآئینی (مدیریت)؛ محمدرضا مالکی، محمد بختیاری و مونا خورشیدی (اجتماعی)؛ پژمان اعلائی بروجنی، شهاب دبیری‌نژاد، مسعود رضایی، علی فرنام، نرجس السادات عبدالمنافی جهرمی (زیربنایی)؛ سعید شفیعا، ریحانه رحمانی‌پور، مبین حاجی‌حسنی و سینا عصاره‌نژاد (فرهنگی)؛ رسول سلیمانی (انرژی).

همکاران: مهدی سرمست؛ فاطمه تیمورا؛ محمدحسین معماریان؛ شهاب فولادی؛ علی سبحانی؛ امین‌اله پاکنژاد؛ جواد اسکندری؛ سعید تجریشی؛ سیدهادی موسوی نیک.

صفحه‌آرا: سمیرا صادقی عسکری

واژه‌های کلیدی:

۱. مالیات

۲. بودجه

۳. احکام

تاریخ شروع مطالعه: ۱۴۰۳/۰۸/۰۲

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۸/۱۶

به نام خدا

فهرست مطالب

چکیده..... ۱
خلاصه مدیریتی..... ۱
۱. مقدمه..... ۴
۲. بررسی مجموع درآمدهای مالیاتی در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴..... ۶
۳. بررسی درآمدهای مالیات بر واردات در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴..... ۱۲
۴. مالیات، ابزار کاهش نابرابری..... ۱۴
۵. بررسی بندهای تبصره‌ی «۱» لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴..... ۱۶
۶. جمع‌بندی..... ۵۰
منابع و مآخذ..... ۵۱

فهرست جداول

جدول ۱. درآمدهای مالیاتی..... ۶
جدول۲. پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی برای دست‌یابی به هدف‌گذاری برنامه‌ی هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران..... ۱۱
جدول ۳. برآورد میزان درآمد از ناحیه مالیات بر واردات در سال ۱۴۰۴..... ۱۳
جدول۴. بررسی بندهای تبصره‌ی (۱) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴..... ۱۸

فهرست شکل‌ها

شکل۱. نمودار سهم مصوب مجموع درآمدهای مالیاتی ---------- ۸
شکل ۲. نمودار نسبت عمل‌کرد مجموع درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی ---------- ۹
شکل ۳. نمودار تغییر سالیانه‌ی نسبت مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات به تولید ناخالص داخلی --- ۱۰
شکل ۴. نمودار میزان کاهش نابرابری در اثر مالیات و پرداخت‌های انتقالی در کشورهای منتخب---------- ۱۴
شکل ۵. نمودار مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴---------- ۱۷

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور(۷): تبصره«۱» (عوارض و مالیات)

چکیده

در لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴، مجموع درآمدهای مالیاتی برابر ۱۹۶۴ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است. این مقدار ۳۹٪ بیش‌تر از مصوب سال گذشته است که با توجه به پیش‌بینی رشد اسمی ۳۵ درصدی اقتصاد، مالیات‌ها سهم بیش‌تری از اقتصاد خواهند داشت. از کل درآمدها، ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان مربوط به مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات و ۲۶۴ هزار میلیارد تومان مربوط به مالیات بر واردات است. سهم مجموع درآمدهای مالیاتی از جمع منابع عمومی دولت ۳۳٪ و از هزینه‌ها ۴۸٪ است. در سال ۱۴۰۴، نسبت مجموع درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی به ۵.۵٪ خواهد رسید. جهت تحقق هدف‌گذاری این شاخص در قانون برنامه‌ی هفتم پیش‌رفت، پیشنهاد می‌شود مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات با افزایش ۲۶۱ هزار میلیارد تومانی به ۱۹۶۱ هزار میلیارد تومان برسد. هم‌چنین، با درنظرداشتن پیشنهاد کاهش حقوق گمرکی ماشین‌آلات و مواد تولیدی به ۲٪، مالیات بر واردات ۴۹ هزار میلیارد تومان بیش‌برآوردی دارد.

در تبصره‌ی (۱) لایحه، نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده مشابه سال گذشته ۱۰٪ باقی مانده است. با این حال، نسبت به سال گذشته، معافیت مالیاتی پایه‌ی حقوق‌بگیران و مشاغل دو برابر شده و به ترتیب، سالیانه به ۲۸۸ و ۲۰۰ میلیون تومان رسیده است. از طرف دیگر، واردات خودروهای سواری نو تا سقف ۲ میلیارد یورو از محل منابع ارزی صادرکنندگان با حقوق گمرکی ۱۰۰٪ آزاد شده و برای بیش‌تر کالاها، نرخ ارز مبنای محاسبه‌ی حقوق ورودی به نرخ ارز مرکز مبادله‌ی طلا و ارز در روز اظهار تغییر کرده است.

خلاصه مدیریتی

مسئله‌ی اصلی

قانون بودجه مهم‌ترین سند اقتصادی هر کشور است که سالیانه، منابع و مصارف دولت‌ها را تعیین می‌کند. بررسی درآمدهای مالیاتی در قانون بودجه‌ی هر سال از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در سال‌های اخیر، با حرکت تدریجی بودجه در ایران به سمت بهره‌گیری جدی‌تر از مالیات، این موضوع در کشور ما بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. در این گزارش، درآمدهای مالیاتی را در لایحه‌ی بودجه‌ی پیشنهادی ۱۴۰۴ بررسی می‌کنیم.

این بررسی در دو بخش انجام می‌شود: در بخش نخست، اعداد پیش‌بینی‌شده از درآمدهای مالیاتی و درآمدهای گمرکی

لایحه‌ی بودجه مورد بررسی قرار می‌گیرند. در بخش دوم، احکام مربوط به عوارض و مالیات بررسی می‌شوند که در لایحه‌ی سال پیش رو، در بندهای تبصره‌ی ۱ تنظیم شده‌اند.

نقاط قوت و ضعف لایحه

در این بخش، ابتدا مهم‌ترین نکته‌ها از درآمدهای مالیاتی بررسی می‌شوند:

- در سال ۱۴۰۴، مجموع درآمدهای مالیاتی به ۱۹۶۴ هزار میلیارد تومان می‌رسد که نسبت به سال گذشته، ۴۴ ٪ افزایش داشته است.
- در سال ۱۴۰۴، رشد تولید ناخالص داخلی ۳۵٪ برآورد می‌شود. بنابراین، سهم مالیات‌ها از اقتصاد افزایش پیدا کرده است.
- از کل مالیات‌ها، ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان مربوط به مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات و ۲۶۴ هزار میلیارد تومان مربوط به مالیات بر واردات است.
- سهم مجموع درآمدهای مالیاتی از جمع منابع عمومی دولت ۳۳٪ و از هزینه‌ها ۴۸٪ است.
- با فرض تحقق کامل ارقام مالیات در بودجه سال ۱۴۰۴، نسبت مجموع درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی به ۵.۵٪ خواهد رسید.
- با کاهش حقوق گمرکی ماشین‌آلات و مواد تولیدی به ۲٪، درآمدهای گمرکی ۲۱۵ هزار میلیارد تومان و بدون این کاهش، ۲۵۷ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی می‌شود. بنابراین، در این دو حالت، درآمدهای پیش‌بینی‌شده در لایحه به ترتیب ۴۹ و ۷ هزار میلیارد تومان بیش‌برآوردی خواهد داشت.

پس از بررسی درآمدها، مهم‌ترین نکته‌های *بندهای تبصره‌ی ۱* لایحه‌ی بودجه ارائه می‌شوند. این بندها شامل احکامی مربوط به درآمدهای مالیاتی، گمرکی، استانی و سایر درآمدهای دولت می‌شود. در ابتدای هر سطر، حرف بند مورد بررسی نوشته شده است.

- خ – مانند سال گذشته، نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده ۱۰٪ باقی مانده و درآمد حاصل از آن صرف متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و صندوق بازنشستگی فولاد می‌شود.
- ز – نسبت به سال گذشته، معافیت مالیاتی پایه‌ی حقوق‌بگیران دو برابر شده و به سالیانه ۲۸۸ میلیون تومان (معادل ماهیانه ۲۴ میلیون تومان) افزایش پیدا کرده است.
- ث – مشابه حقوق‌بگیران، معافیت پایه‌ی مشاغل هم نسبت به سال گذشته دو برابر شده و به سالیانه ۲۰۰ میلیون تومان رسیده است.
- پ – حد نصاب تبصره‌ی ماده‌ی ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم از ۲۱.۶ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ به ۴۳.۲ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۴ افزایش یافته است.
- و – نرخ مالیاتی شرکت‌های تولیدی پذیرفته‌شده در بورس و فرابورس ۵ واحد درصد کاهش می‌یابد.
- الف – مشابه سال گذشته، مجموع درآمدهای معاف از مالیات برای اشخاص حقوقی به ۷۵۰ میلیارد تومان و

برای اشخاص حقیقی به ۷۵ میلیارد تومان محدود شده است. البته، درآمدهای حاصل از کشاورزی، صادرات خدمات و کالاهای غیرنفتی، شرکت‌های بورسی، نقل‌وانتقال سهام و سود سپرده‌ها هم‌چنان از این سقف مستثنی هستند.

- گ – مهلت بخشودگی جریمه‌ها و پذیرش صورت‌حساب‌های ثبت‌نشده در سامانه‌ی مؤدیان تا پایان سال ۱۴۰۴ تمدید شده است.
- ف – مهلت تسلیم اظهارنامه‌ی عمل‌کرد سال ۱۴۰۳ مشاغل تا پایان مرداد ۱۴۰۴ تمدید می‌شود.
- ت – حد قیمت خودروهای گران‌قیمت از ۳.۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ به ۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۴ افزایش یافته است.
- ح – حد قیمت املاک گران‌قیمت از ۳۵ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۳ به ۵۰ میلیارد تومان در سال ۱۴۰۴ افزایش یافته است.
- ک – اگر درآمدهای مالیاتی بیش از ۱۰۳٪ مقدار مصوب در بودجه وصول شود، ۱۰٪ به سازمان امور مالیاتی کشور، ۳۰٪ به اعتبارات استانی و ۶۰٪ به طرح‌های عمرانی قابل‌خاتمه تا پایان سال اختصاص می‌یابد.
- ر – واردات خودروهای سواری نو تا سقف ۲ میلیارد یورو از محل منابع ارزی صادرکنندگان آزاد می‌شود. حقوق ورودی این خودروها ۱۰۰٪ تعیین شده و نرخ ارز مبنای محاسبه‌ی حقوق ورودی و مالیات نیز برابر نرخ ارز مرکز مبادله‌ی طلا و ارز در نظر گرفته شده است.
- ع – نرخ ارز مبنای محاسبه‌ی حقوق ورودی برای بیش‌تر کالاها از ۲۸۵۰۰ تومان به نرخ ارز مرکز مبادله‌ی طلا و ارز در روز اظهار تغییر کرده است.
- ذ – حقوق گمرکی کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی، دارو و مواد اولیه، ملزومات پزشکی و شیر خشک به ۱٪ و حقوق گمرکی ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات و مواد اولیه و واسطه‌ای تولید به ۲٪ کاهش می‌یابد.
- م – با هدف حمایت از صنعت دام‌پروری و خودکفایی در تولید گوشت قرمز و گوشت مرغ، ۱٪ از ارزش واردات نهاده‌های دامی دریافت می‌شود.

پیشنهادهای مرکز پژوهش‌ها

ماده‌ی (۲۶) قانون برنامه‌ی هفتم پیش‌رفت جمهوری اسلامی ایران دو هدف‌گذاری مالیاتی را برای پایان برنامه تعیین می‌کند: یک، نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی باید به ۱۰٪ و دو، نسبت مالیات به اعتبارات هزینه‌ای به ۸۰٪ برسد. برای سال ۱۴۰۳، نسبت مالیات‌ها به تولید برابر ۵.۱٪ پیش‌بینی می‌شود. اگر با استفاده از این نسبت، یک مسیر حرکت به سمت هدف‌گذاری برنامه ترسیم شود، مجموع درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۴ باید به ۲۲۲۵ هزار میلیارد تومان برسد. با توجه به رشد قابل‌توجه مالیات بر واردات، می‌توان انتظار داشت این اختلاف در پایه‌ی مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات جبران شود. با این توضیح، پیشنهاد می‌شود درآمدهای این پایه با افزایش ۲۶۱ هزار میلیارد تومانی به ۱۹۶۱ هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کند. در نتیجه‌ی این اصلاح، نسبت مالیات به هزینه‌ها

هم به هدف‌گذاری برنامه نزدیک‌تر می‌شود.

در سمت دیگر، همان‌طور که توضیح داده شد، انتظار می‌رود با تغییر حقوق گمرکی ماشین‌آلات و مواد تولیدی، درآمد مالیات بر واردات به ۲۱۵ هزار میلیارد تومان و بدون این تغییر به ۲۵۷ هزار میلیارد تومان برسد. بنابراین، برای واقعی‌شدن درآمدهای ثبت‌شده در لایحه، انتظار می‌رود درآمدهای این ردیف با توجه به تصمیم نهایی اصلاح شود.

هم‌چنین در یک جدول از گزارش، بندهای تبصره‌ی ۱ لایحه به تفصیل بررسی شده‌اند و در هر مورد، نظر کارشناسی و در صورت نیاز، متن پیشنهادی اصلاح‌شده ارائه شده است.

۱. مقدمه

قانون بودجه مهم‌ترین سند اقتصادی هر کشور است که سالیانه، منابع و مصارف دولت‌ها را تعیین می‌کند. در بیش‌تر کشورهای جهان، درآمدهای مالیاتی منبع اصلی تأمین هزینه‌های دولت است. بنابراین، بررسی درآمدهای مالیاتی در قانون بودجه‌ی هر سال از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در سال‌های اخیر، با حرکت تدریجی بودجه در ایران به سمت بهره‌گیری جدی‌تر از مالیات، این موضوع در جامعه و رسانه‌های کشور ما بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است. در یکم آبان سال ۱۴۰۳، بخش نخست لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ از طرف دولت به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد. در این گزارش، درآمدهای مالیاتی را در لایحه‌ی بودجه‌ی پیشنهادی ۱۴۰۴ بررسی می‌کنیم.

همان‌طور که در ادامه خواهیم دید، در سال ۱۴۰۴، مجموع درآمدهای مالیاتی (شامل درآمدهای مالیاتی و خالص حقوق ورودی گمرکی) به ۱۹۶۴ هزار میلیارد تومان می‌رسد. در مقایسه با سال گذشته، این مقدار ۴۴٪ افزایش داشته است؛ در حالی که رشد اسمی تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۴ برابر ۳۵٪ پیش‌بینی می‌شود [۱]. هم‌چنین، سهم درآمدهای مالیاتی از جمع منابع عمومی دولت ۳۳٪ و از هزینه‌ها ۴۸٪ است. البته، در لایحه‌ی ۱۴۰۴، منابع و مصارف شامل بخش‌هایی است که تا پیش از این، در ردیف‌های جداگانه‌ای لحاظ می‌شدند. اگر برای مقایسه با سال‌های گذشته از تعریف مشابهی با آن سال‌ها استفاده شود، دو شاخص گفته‌شده وضعیت نسبتاً خوبی دارند؛ هرچند سهم درآمدهای مالیاتی از هزینه‌ها از سال ۱۴۰۳ کم‌تر است. در سمت دیگر، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی برابر ۵.۵ ٪ پیش‌بینی می‌شود. با توجه به هدف‌گذاری ۱۰ درصدی در پایان سال‌های برنامه‌ی هفتم، این مقدار باید دست‌کم به ۶.۲٪ افزایش یابد که معادل مجموع درآمدهای مالیاتی ۲۲۲۵ هزار میلیارد تومان است[۲]. هم‌چنین، اگر دولت نرخ تعرفه‌ی واردات ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات و مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی را به ۲٪ کاهش دهد، درآمدهای گمرکی در حدود ۴۹ هزار میلیارد تومان عدم تحقق خواهند داشت و در صورت عدم تغییر نرخ، عدم تحقق برآورد شده معادل ۷ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

در سمت دیگر و در تبصره‌ی (۱) لایحه‌ی بودجه، نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده مانند سال گذشته برابر ۱۰٪ قرار داده شده است. به جز این، سقف معافیت حقوق‌بگیرها و مشاغل هر کدام دو برابر شده و به ترتیب به ۲۸۸ و ۲۰۰ میلیون تومان افزایش پیدا کرده است. به علاوه، حد نصاب تبصره‌ی ماده‌ی (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم به ۴۳.۲ میلیارد تومان رسیده است. نرخ مالیات شرکت‌های تولید بورسی ۵ واحد درصد کاهش داشته و مشابه با سال گذشته، مجموع

معافیت‌های مالیاتی اشخاص حقوقی ۷۵۰ میلیارد تومان و اشخاص حقیقی ۷۵ میلیارد تومان قرار داده شده است. در نهایت، مهلت تسلیم‌نامه‌ی اظهارنامه‌ی مشاغل تا پایان مرداد ۱۴۰۴ و بخشودگی جریمه‌ها و پذیرش صورت‌حساب‌های ثبت‌نشده در سامانه‌ی مؤدیان تا پایان سال ۱۴۰۴ تمدید شده‌اند.

علاوه بر این، در لایحه، واردات خودروهای سواری نو تا سقف ۲ میلیارد یورو از محل منابع ارزی صادرکنندگان آزاد شده و حقوق ورودی این خودروها ۱۰۰٪ تعیین شده است. هم‌چنین، برای بیش‌تر کالاها از جمله خودروها، نرخ ارز مبنای محاسبه‌ی حقوق ورودی از ۲۸۵۰۰ تومان به نرخ ارز مرکز مبادله‌ی طلا و ارز در روز اظهار تغییر کرده است. به جز این، حقوق گمرکی کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی، دارو و مواد اولیه، ملزومات پزشکی و شیر خشک به ۱٪ و حقوق گمرکی ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات و مواد اولیه و واسطه‌ای تولید به ۲٪ کاهش می‌یابد.

پس از مقدمه، این گزارش از پنج بخش تشکیل می‌شود. در بخش ۲، ارقام مجموع درآمدهای مالیاتی بودجه‌ی ۱۴۰۴ بررسی و با سال‌های پیش مقایسه می‌شوند. البته، از سال گذشته، لایحه‌ی بودجه در دو بخش به مجلس عرضه می‌شود که در بخش نخست، جدول‌های کلی در کنار تبصره‌ها و در بخش دوم، جدول‌های جزئی ارائه می‌شوند. در بخش نخست لایحه، تفکیک درآمدهای مالیاتی به اجزای آن‌ها (مالیات اشخاص حقوقی، مالیات بر کالاها و خدمات و ...) در دست‌رس نیست. بنابراین، در این بخش به بررسی مجموع درآمدهای مالیاتی اکتفا می‌شود. در بخش ۳، از مجموع درآمدهای مالیاتی، سهم درآمدهای مالیات بر واردات بررسی می‌شوند. در بخش ۴ به ظرفیت مالیات برای کاهش نابرابری خواهیم پرداخت. در سمت دیگر، در لایحه‌ی سال ۱۴۰۴، بندهای مربوط به عوارض و مالیات در تبصره‌ی (۱) تنظیم شده‌اند. بنابراین، در بخش ۵، تبصره‌ی (۱) بودجه در قالب یک جدول بررسی می‌شود. در بخش ۶، جمع‌بندی پژوهش ارائه خواهد شد.

۲. بررسی مجموع درآمدهای مالیاتی در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴

در این بخش، ارقام پیش‌بینی‌شده از درآمدهای مالیاتی در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴ بررسی می‌شوند. همان‌طور که در جدول (۱) دیده می‌شود، مجموع درآمدهای مالیاتی در این سال برابر ۱۹۶۴ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. از این مقدار، ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان مربوط به مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات است که توسط سازمان امور مالیاتی کشور و ۲۶۴ هزار میلیارد تومان مربوط به مالیات بر واردات است که توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران دریافت می‌شود. نسبت به سال گذشته، مجموع درآمدهای مالیاتی ۴۴٪ افزایش داشته است؛ در حالی که رشد اسمی اقتصاد در سال ۱۴۰۴ برابر ۳۵٪ برآورد می‌شود. بنابراین، درآمدهای مالیاتی بیش از تولید اقتصاد افزایش داشته است.

یک بررسی دیگر به مقایسه‌ی سهم درآمدهای مالیاتی از منابع بودجه و از هزینه‌ها برمی‌گردد. منابع عمومی دولت شامل سه بخش درآمدها، واگذاری دارایی‌های سرمایه‌ای و واگذاری دارایی‌های مالی است. از درآمدها، بخش عمده مربوط به درآمدهای مالیاتی است. مالیات مطمئن‌ترین روش برای تأمین هزینه‌های دولت است؛ چرا که هم می‌تواند به صورت پایدار ادامه پیدا کند و هم، در برابر نوسان‌های اقتصادی ایمن است. بنابراین، هرچه سهم بیش‌تری از منابع دولت از مالیات تأمین شود، بودجه از طراحی بهتری برخوردار است.

در سمت دیگر، می‌توان به سهم درآمدهای مالیاتی از هزینه‌ها نگاه کرد. مشابه منابع، مصارف بودجه هم به سه بخش هزینه‌ها، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و تملک دارایی‌های مالی افراز می‌شود. از این بخش‌ها، هزینه‌ها به مخارج سالیانه‌ی دولت (شامل پرداخت دست‌مزدهای کارکنان بخش عمومی) برمی‌گردد. با این وصف، هزینه‌ها بخش باثبات‌تر مصارف است. با توجه به ویژگی گفته‌شده از مالیات، اولویت این است که در هر سال، هزینه‌های دولت از محل مالیات تأمین شود. در نتیجه، نسبت مالیات به هزینه‌ها یکی دیگر از شاخص‌های مورد بررسی است.

جدول ۱. درآمدهای مالیاتی

هزار میلیارد تومان

	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱	۱۴۰۲	۱۴۰۳		۱۴۰۴
	عمل‌کرد	عمل‌کرد	عمل‌کرد	عمل‌کرد	مصوب	عمل‌کرد ۶ ماهه	لایحه
مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات	**۱۹۳**	**۳۰۸**	**۴۷۲**	**۸۰۶**	**۱,۲۲۲**	**۵۱۳**	**۱,۷۰۰**
	+۳۶٪	**+۶۰٪**	**+۵۳٪**	**+۷۱٪**	**+۵۲٪**	**۴۲٪**	**+۳۹٪**
مالیات بر واردات	**۱۸**	**۲۵**	**۵۰**	**۹۰**	**۱۴۳**		**۲۶۴**
	-۱۲٪	**+۳۸٪**	**+۱۰۲٪**	**+۷۹٪**	**+۵۹٪**		**+۸۵٪**
مجموع درآمدهای مالیاتی	**۲۱۱**	**۳۳۳**	**۵۲۲**	**۸۹۵**	**۱,۳۶۵**		**۱,۹۶۴**
	+۳۰٪	**+۵۸٪**	**+۵۷٪**	**+۷۱٪**	**+۵۲٪**		**+۴۴٪**

مأخذ: سازمان امور مالیاتی کشور، خزانه‌داری کل کشور، قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۳ کل کشور و لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ کل کشور.

یادداشت: در سطر پایینی هر ردیف، تغییر نسبت به عمل‌کرد سال گذشته محاسبه شده؛ به جز در ستون عمل‌کرد ۶ ماهه‌ی ۱۴۰۳ که درصد تحقق نسبت به مصوب همان سال و ستون لایحه‌ی ۱۴۰۴ که نسبت به مصوب سال گذشته گزارش شده است.

با این توضیح، شکل ۱ سهم مصوب مجموع درآمدهای مالیاتی (جمع درآمدهای مالیاتی و خالص حقوق ورودی گمرکی) را از جمع منابع عمومی دولت و از هزینه‌ها نشان می‌دهد. ستون پررنگ مربوط به هزینه‌ها و ستون هاشورخورده مربوط به جمع منابع است. در بودجه‌ی سال ۱۴۰۴، بخش‌های گسترده‌تری از منابع و مصارف دولت به عنوان اعداد بودجه ثبت شده است. بعضی ردیف‌ها که در سال‌های گذشته با عنوان فرابودجه از آن‌ها یاد می‌شد، در سال جدید، جزء ردیف‌های بودجه لحاظ شده است. از طرف دیگر، با هدف مقایسه‌ی شاخص‌ها با سال‌های گذشته، باید از تعریف‌های یکسانی استفاده کرد. بنابراین، در این شکل از دو تعریف برای محاسبه‌ی شاخص‌ها در سال ۱۴۰۴ استفاده شده است. برای این سال، دو ستون سمت راست مربوط به مقدار شاخص با اعداد ثبت‌شده در لایحه است؛ در حالی که دو ستون سمت چپ مقدار شاخص‌ها را با تعریف‌های مشابه با سال‌های گذشته نشان می‌دهد. در نتیجه، برای مقایسه با این سال‌ها، باید به دو ستون سمت چپ توجه کرد؛ اما دو ستون سمت راست سهم‌های واقعی‌تر مالیات از منابع و هزینه‌ها را گزارش می‌کنند.

همان‌طور که در شکل مشخص است، سهم واقعی مالیات‌ها از جمع منابع عمومی دولت برابر ۳۳٪ است. اگر بنا به مقایسه با سال‌های گذشته باشد، این سهم به ۵۷٪ می‌رسد. بنابراین، از منظر شاخص درآمدها از منابع، بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ از سال‌های پیش بهتر است؛ اما هم‌چنان باید افزایش زیادی پیدا کند و به ۱۰۰٪ نزدیک‌تر شود.

در سمت دیگر، با توجه به اعداد ثبت‌شده در لایحه، سهم درآمدهای مالیاتی از هزینه‌ها برای سال ۱۴۰۴ برابر ۴۸٪ است؛ یعنی، مالیات‌ها کم‌تر از نیمی از هزینه‌های دولت را پوشش می‌دهند. با تعریف سال‌های گذشته، این عدد به ۶۳٪می‌رسد. در مقایسه با یک دهه‌ی گذشته، این نسبت با ۷۳٪ بالاترین مقدار را پس از قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۳ دارد.

هم‌چنین، ماده‌ی (۲۶) قانون برنامه‌ی هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران اشاره می‌کند که در پایان سال‌های برنامه، سهم مالیات از اعتبارات هزینه‌ای باید به ۸۰٪ برسد. البته، با توجه به سطح جدید پوشش بودجه از منابع و مصارف دولت، یک ابهام در هدف‌گذاری قانون برنامه به وجود می‌آید. اگر بنا به استفاده از تعریف سال‌های گذشته باشد، سهم درآمدهای مالیاتی از هزینه‌ها با ۶۳٪ فاصله‌ای ۲۷ درصدی تا هدف دارد که البته، دست‌یابی به آن تا پایان برنامه چندان دشوار نیست. اگر تعریف سال جدید معیار قرار داده شود، برای رسیدن به هدف‌گذاری، درآمدهای مالیاتی پیشنهادی باید ۶۷٪ افزایش یابد که در سال‌های بعد، جبران این فاصله ضروری است.

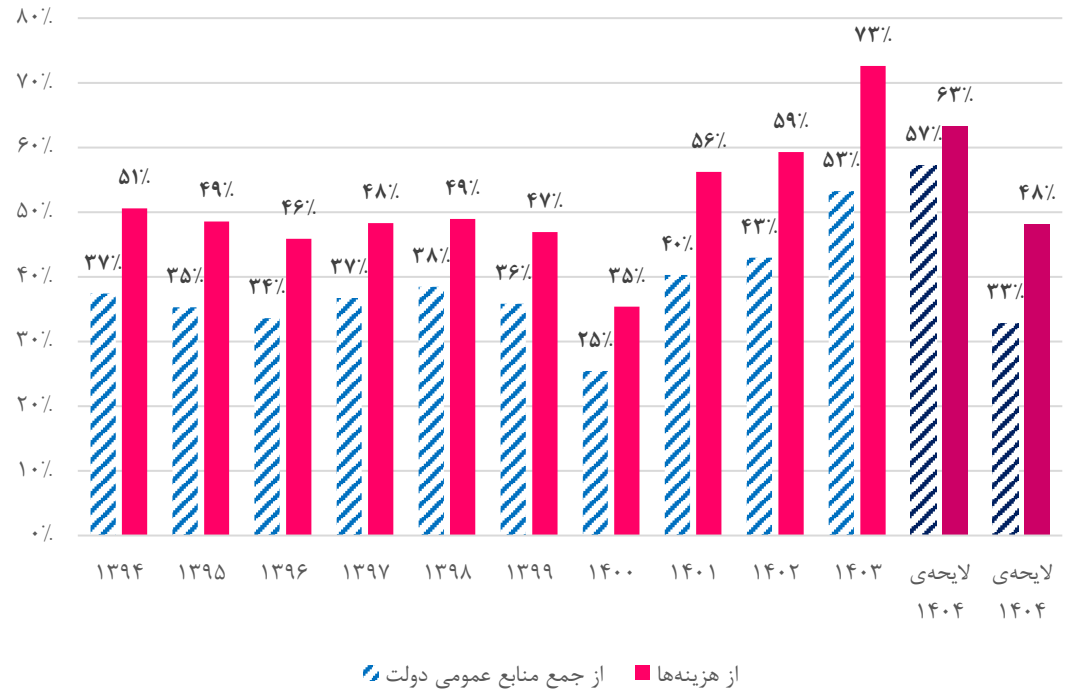

شکل ۱. نمودار سهم مصوب مجموع درآمدهای مالیاتی

مأخذ: قانون‌های بودجه‌ی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۳ کل کشور و لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ کل کشور.

یادداشت: برای سال ۱۴۰۴، دو ستون سمت راست با اعداد ثبت‌شده در لایحه و دو ستون سمت چپ با اعداد تعدیل‌شده‌ی لایحه به دست آمده است. در نتیجه، با هدف مقایسه با سال‌های پیش، توجه به دو ستون سمت چپ بهتر است؛ اما با استفاده از تعریف‌های دقیق‌تر، دو ستون سمت راست سهم‌های واقعی‌تری را گزارش می‌کنند.

در تحلیل درآمدهای مالیاتی، یک روی‌کرد دیگر بررسی نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی است. در بسیاری از کشورهای جهان، اندازه‌ی دولت هم‌بستگی بالایی با سطح درآمدهای مالیاتی دارد و در سال‌های پیش رو، کشور ما هم باید در همین مسیر حرکت کند. در نتیجه، مقایسه‌ی نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی هم با گذشته و هم با کشورهای دیگر دلالت‌های مهمی در سیاست‌گذاری اقتصادی دولت دارد. با این توضیح، شکل ۲ نسبت عمل‌کرد مجموع درآمدهای مالیاتی را به تولید ناخالص داخلی در یک دهه‌ی گذشته در کنار لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد. برای سال ۱۴۰۳، درآمدهای مالیاتی مصوب قانون بودجه‌ی این سال قرار داده شده است[۳]. هم‌چنین، عدد مربوط به هر سال روی شکل ضرب نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی را در آن سال در تولید ناخالص داخلی پیش‌بینی‌شده برای سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد. برای مثال، بزرگی درآمدهای مالیاتی نسبت به اندازه‌ی اقتصاد در سال ۱۳۹۴ برابر با ۲۳۰۴ هزار میلیارد تومان در اقتصاد امروز بوده است.

همان‌طور که در شکل مشخص است، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۴ برابر ۵.۵٪ است. البته، در سال‌های اخیر این نسبت به طور پیوسته افزایش یافته؛ به طوری که در سال ۱۴۰۰ برابر ۳.۶٪ بوده است. با این حال، در مقایسه با سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۶، این نسبت هم‌چنان کوچک‌تر است. بالاترین نسبت در

سال‌های اخیر به سال ۱۳۹۵ برمی‌گردد که اگر هدف دست‌یابی به نسبت محقق‌شده در این سال باشد، درآمدهای مالیاتی باید به ۲۴۴۷ هزار میلیارد تومان برسد.

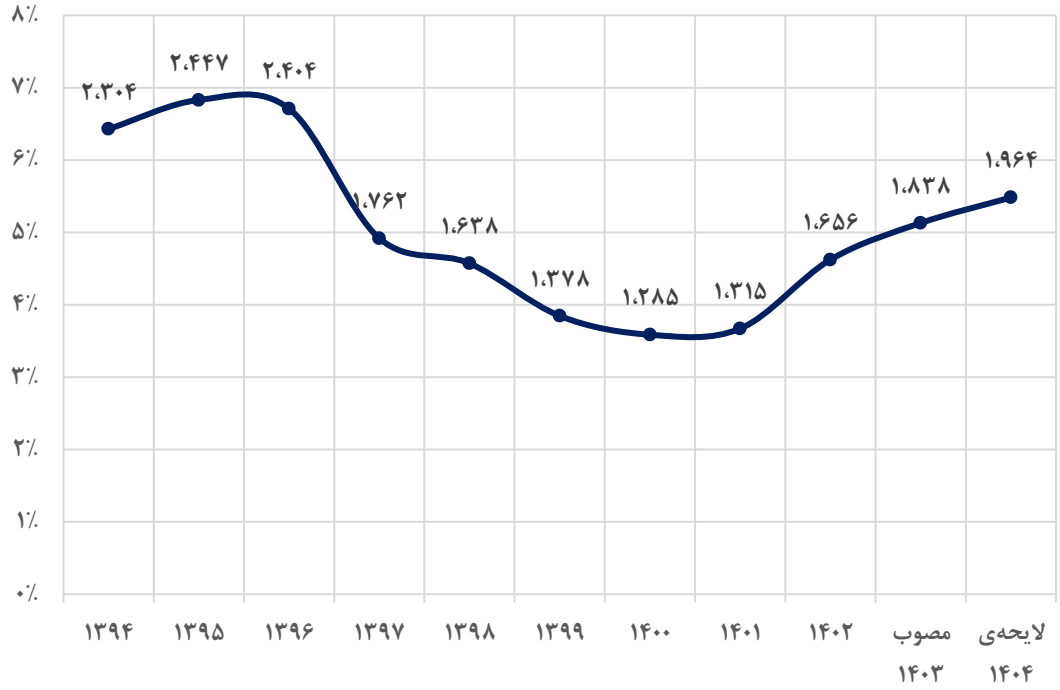

شکل ۲. نمودار نسبت عمل‌کرد مجموع درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی

مأخذ: سازمان امور مالیاتی کشور، قانون بودجه‌ی ۱۴۰۳ کل کشور، لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ کل کشور، مرکز آمار ایران و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

یادداشت: اعداد روی شکل مجموع درآمدهای مالیاتی و گمرکی معادل با تولید ناخالص داخلی سال ۱۴۰۴ (هزار میلیارد تومان) هستند.

اگر درآمدهای گمرکی را کنار بگذاریم و بررسی را به مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات محدود کنیم، به شکل ۳ می‌رسیم. این شکل تغییر سالیانه‌ی نسبت این مالیات‌ها را به تولید ناخالص داخلی نشان می‌دهد. برای نمونه، نسبت مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات به تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۳ برابر ۴.۵۹٪ بوده و در سال ۱۴۰۴ به ۴.۷۵٪ رسیده است که یک افزایش ۳ درصدی را نشان می‌دهد. همان‌طور که دیده می‌شود، این شاخص در سال‌های ۱۳۹۴ و ۱۳۹۵ و سال‌های پس از ۱۴۰۱ مثبت بوده؛ اما در بازه‌ی بین این سال‌ها، شاخص مقدارهای منفی را تجربه کرده است. نسبت مالیات به تولید با کیفیت نهادی و توان مالیات‌ستانی در یک کشور هم‌بسته است. تجربه‌ی سال‌های ۱۴۰۲ و ۱۴۰۳ با دو ارتقای ۲۵ و ۱۰ درصدی نشان می‌دهد سازمان امور مالیاتی کشور با بهره‌گیری از روش‌های متنوع و کارآمد، می‌تواند سطح بالاتری از درآمدهای مالیاتی را هدف قرار دهد.

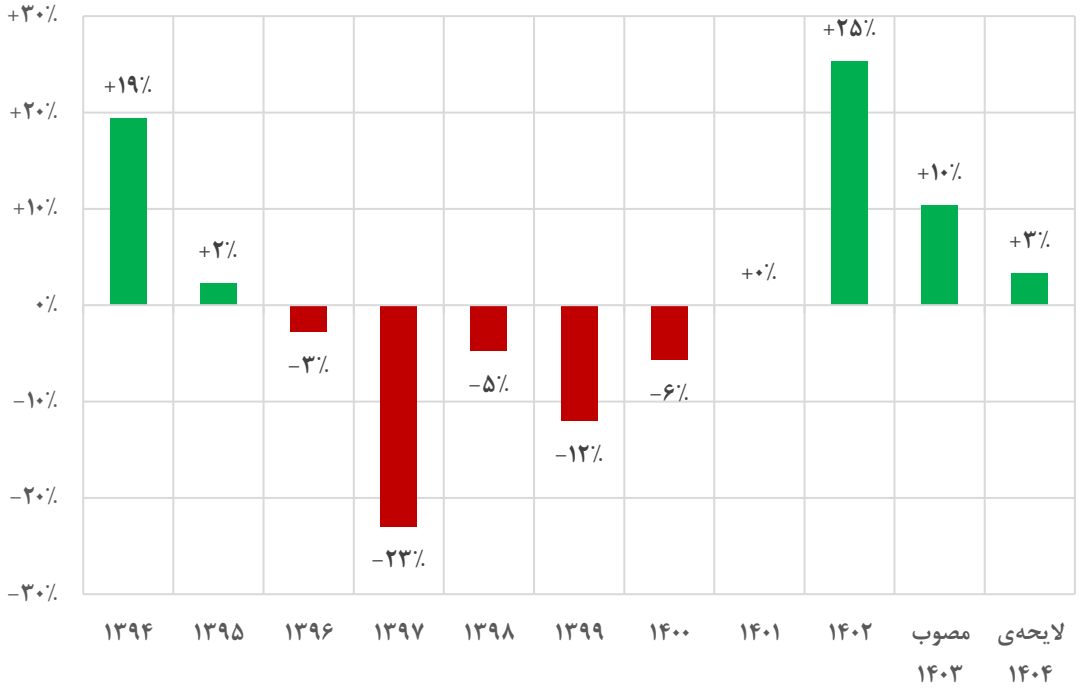

شکل ۳. نمودار تغییر سالیانه‌ی نسبت مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات به تولید ناخالص داخلی

مأخذ: سازمان امور مالیاتی کشور، قانون بودجه‌ی ۱۴۰۳ کل کشور، لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ کل کشور، مرکز آمار ایران و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.

علاوه بر این، ماده‌ی (۲۵) قانون برنامه‌ی هفتم پیشرفت اشاره می‌کند که در پایان سال‌های برنامه، نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی باید به ۱۰٪ افزایش پیدا کند. از آن‌جا که اجرای برنامه‌ی هفتم از مرداد ۱۴۰۳ الزامی شده است، پایان برنامه نیمه‌ی سال ۱۴۰۸ در نظر گرفته می‌شود. جدول ۲ نشان می‌دهد برای دست‌یابی به این هدف، نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی در بازه‌ی سال‌های ۱۴۰۴ تا نیمه‌ی ۱۴۰۸ باید چه عددی باشد. در این جدول، نسبت سال ۱۴۰۳ با توجه به قانون بودجه‌ی همان سال و نسبت نیمه‌ی سال ۱۴۰۸ برابر با ۱۰٪ قرار داده شده است. برای سال‌های ۱۴۰۴ تا ۱۴۰۷، نسبت‌ها با درون‌یابی به دست آمده و اندازه‌ی گام‌ها در هر نیم‌سال برابر فرض شده است.

همان‌طور که در جدول مشخص است، برای حرکت در راه رسیدن به هدف‌گذاری برنامه، نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی در انتهای سال ۱۴۰۴ باید برابر ۶.۲٪ تنظیم شود؛ در حالی که همان‌طور که گفته شد، با توجه به مقدار ثبت‌شده در لایحه‌ی بودجه، این نسبت برابر ۵.۵٪ است. سطر دوم جدول نشان می‌دهد با توجه به برآورد تولید ناخالص داخلی در سال ۱۴۰۴، درآمدهای مالیاتی مورد نیاز برای ایجاد این نسبت برابر ۲۲۲۵ هزار میلیارد تومان است که این مقدار ۲۶۱ هزار میلیارد تومان بیش‌تر از پیش‌بینی لایحه از درآمدهای سال پیش رو است. به عبارت دیگر، مجموع درآمدهای مالیاتی باید ۲۶۱ هزار میلیارد تومان افزایش یابد تا گام برنامه‌ریزی‌شده برای این سال در مسیر تحقق هدف‌گذاری برنامه‌ی هفتم برداشته شود. با توجه به افزایش قابل‌توجه مالیات بر واردات در لایحه‌ی ۱۴۰۴، این افزایش درآمد بهتر

است در مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات لحاظ شود که در این صورت، درآمدهای این ردیف مالیاتی باید به ۱۹۶۱ هزار میلیارد تومان برسد.

جدول ۲. پیش‌بینی درآمدهای مالیاتی برای دست‌یابی به هدف‌گذاری برنامه‌ی هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران

سال	۱۴۰۳		۱۴۰۴	۱۴۰۵	۱۴۰۶	۱۴۰۷	نیمه‌ی ۱۴۰۸
نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی	□	۵.۱٪	۶.۲٪	۷.۳٪	۸.۴٪	۹.۵٪	۱۰.۰٪
درآمدهای مالیاتی با فرض تولید ناخالص داخلی ۱۴۰۴ (هزار میلیارد تومان)	□	□	۲,۲۲۵	۲,۶۱۳	۳,۰۰۱	۳,۳۸۹	□

مأخذ: یافته‌های پژوهش بر اساس قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۳ و قانون برنامه‌ی هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران

یادداشت: از درآمدهای مالیاتی، منظور مجموع درآمدهای مالیاتی (جمع درآمدهای مالیاتی و خالص حقوق ورودی گمرک) است. برای پیش‌بینی تغییرات لازم در درآمدهای مالیاتی، گام‌ها در هر نیم‌سال هم‌اندازه فرض شده است. برای سال ۱۴۰۳، درآمدهای مالیاتی در قانون بودجه‌ی آن سال در نظر گرفته شده است. از آن‌جا که اجرای برنامه‌ی هفتم از مرداد ۱۴۰۳ الزامی شده است، پایان برنامه نیمه‌ی سال ۱۴۰۸ در نظر گرفته می‌شود.

افزایش نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی از ۵.۱٪ در بودجه‌ی ۱۴۰۳ به ۵.۵٪ در لایحه‌ی ۱۴۰۴ در حالی است که مالیات بر واردات رشدی ۸۵ درصدی را نسبت به سال گذشته تجربه کرده است. به طور دقیق‌تر، نسبت واردات به تولید ناخالص در سال ۱۴۰۳ برابر ۰.۵۳٪ بوده که در سال ۱۴۰۴، به ۰.۷۳٪ رسیده است. بنابراین، از افزایش ۰.۴ واحد درصدی در نسبت مجموع درآمدهای مالیات به تولید ناخالص داخلی، ۰.۲ واحد درصد مربوط به مالیات بر واردات است. این موضوع نشان می‌دهد افزایش فراتر مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات در مقایسه با سال گذشته، می‌تواند نقش بیش‌تری در رشد نسبت مالیات به تولید ناخالص داخلی داشته باشد.

در سال‌های گذشته، بخشی از درآمدهای مالیات بر ارزش‌افزوده در جدول ۱۴ (جدول منابع و مصارف هدف‌مندسازی یارانه‌ها) گزارش می‌شد که متناظر آن در درآمدهای مالیاتی بودجه لحاظ نمی‌شد. در سال ۱۴۰۳، این درآمد مالیاتی برابر ۱۸ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده است. بنابراین، مقدار مصوب درآمدهای مالیاتی (مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات) در سال ۱۴۰۳ در واقع ۱۲۴۰ هزار میلیارد تومان است. با توجه به پیش‌بینی رشد ۳۵ درصدی تولید ناخالص داخلی برای سال ۱۴۰۴، بدون گسترش تلاش‌های مالیاتی توسط سازمان امور مالیاتی کشور، درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۴ برابر ۱۶۷۰ هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود. بنابراین، نتیجه‌ی تلاش مضاعف سازمان امور مالیاتی کشور در کاهش فرارهای مالیاتی و بهبود فرآیندهای مالیات‌ستانی تنها ۳۰ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده که معادل ۲.۵٪ از درآمدهای مالیاتی سال پیش از آن است.

در بخش بعد، به درآمدهای گمرکی در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴ با تفصیل بیش‌تری پرداخته می‌شود.

۳. بررسی درآمدهای مالیات بر واردات در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴

همان‌طور که پیش‌تر گفته شد، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ مقدار ۲۶۴ هزار میلیارد تومان از محل درآمدهای ناشی از حقوق ورودی گمرکی در نظر گرفته شده است. میزان مصوب درآمدهای گمرکی در قانون بودجه ۱۴۰۳ ، ۱۴۳ هزار میلیارد تومان بوده که عملکرد شش ماهه آن معادل ۴۶.۵ هزار میلیارد تومان بوده و پیش‌بینی می‌شود تا انتهای سال عملکرد آن به ۱۰۰ هزار میلیارد تومان برسد. در طی چندسال، اخیر عملکرد درآمدهای گمرکی در نیمه دوم سال نسبت به نیمه اول سال رشد داشته، لذا برای عملکرد سال جاری نیز این رشد پیش‌بینی می‌شود. مقدار کل واردات، نرخ ارز مبنای حقوق ورودی، نرخ تعرفه گروه‌های مختلف کالایی و سهم بخش‌های مختلف از میزان ارز تخصیص یافته برای واردات آن‌ها متغیرهایی هستند که در محاسبه‌ی تحقق درآمدهای گمرکی اهمیت دارند.

۱. **مقدار کل واردات:** مقدار کل واردات پیش‌بینی شده برای سال ۱۴۰۴ توسط دولت در لایحه برابر ۶۱.۲ میلیارد یورو (درحدود ۶۶ میلیارد دلار) در نظر گرفته شده است. این در حالی است که ارزش واردات سال ۱۴۰۲ در حدود ۶۶ میلیارد دلار بوده و برای سال‌های ۱۴۰۳ نیز پیش بینی می‌شود ارزش واردات به حدود ۶۹ میلیارد دلار برسد. بنابراین می‌توان گفت با این نرخ رشد و در صورت تامین ارز مورد نیاز، واردات سال ۱۴۰۴ بیش از ۷۲ میلیارد دلار باشد.

۲. **نرخ ارز مبنای حقوق ورودی:** در لایحه بودجه نرخ ارز مبنای حقوق ورودی تمامی گروه‌های کالایی به استثنای کالاهای اساسی، معادل نرخ مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار درنظر گرفته شده که در حال حاضر این نرخ در حدود ۵۰ هزار تومان به ازای هر دلار است و پیش‌بینی می‌شود این نرخ در سال آینده به طور متوسط معادل ۵۵ هزار تومان به ازای هر دلار (یا ۶۰ هزار تومان به ازای هر یورو) باشد. بر اساس مصوبه بانک مرکزی در اسفندماه ۱۴۰۱، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی تاکنون ۲۸۵۰۰ تومان به ازای هر دلار در نظر گرفته می‌شود.

۳. **نرخ تعرفه:** یکی از مهم‌ترین موارد موثر بر درآمدهای گمرکی نرخ تعرفه گروه‌های مختلف است. در لایحه، نرخ تعرفه کالاهای اساسی، اقلام کشاورزی، دارو و تجهیزات پزشکی معادل ۱ درصد تعیین شده است. هم‌چنین، به دولت اجازه داده شده حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان)، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد. این نرخ هم‌اکنون چهار درصد (۴٪) است. در صورتی که دولت به این حکم عمل کند، درآمدهای گمرکی دولت از این محل معادل ۴۱ هزار میلیارد تومان کمتر محقق خواهد شد. نرخ تعرفه واردات خودرو نیز ۱۰۰ درصد لحاظ شده است.

۴. **سهمیه ارزی:** در لایحه، برای واردات گروه کالاهای اساسی ۱۱ میلیارد یورو (معادل ۱۲ میلیارد دلار) در نظر گرفته شده است. همچنین ۱.۸ میلیارد یورو (معادل ۲ میلیارد دلار) برای واردات خودرو لحاظ شده و میزان ارز پیش‌بینی‌شده برای واردات ماشین‌آلات، تجهیزات، مواد اولیه و واسطه‌ای بر اساس مفروضات ارائه‌شده در لایحه معادل ۳۴.۷ میلیارد یورو است. همچنین میزان ارز تخصیص‌یافته به سایر ردیف‌ها نیز بر اساس مفروضات لایحه در نظر گرفته شده است.

در جدول ۳ نحوه محاسبه درآمدهای گمرکی ارائه شده است. بر این اساس و با این فرض که دولت نرخ تعرفه واردات ماشین‌آلات و تجهیزات را کاهش دهد، درآمدهای گمرکی در حدود ۴۹ هزار میلیارد تومان عدم تحقق خواهند داشت و در صورت عدم تغییر نرخ، عدم تحقق برآوردشده معادل ۷ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

جدول ۳. برآورد میزان درآمد از ناحیه مالیات بر واردات در سال ۱۴۰۴

ردیف	تخصیص ارز (میلیارد یورو)	نرخ ارز مبنا (٪)	متوسط نرخ تعرفه (ریال)	درآمد گمرکی (میلیون تومان)
و کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی، دارو، مواد اولیه دارویی، ملزومات مصرفی پزشکی و شیرخشک اطفال	۱۱.۰	۱	۳۰۷,۸۰۰	۳,۳۸۵,۸۰۰
ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات و مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی	۳۴.۷	۲	۶۰۰,۰۰۰	۴۱,۶۴۰,۰۰۰
		۴		۸۳,۲۸۰,۰۰۰
شمش طلا	۰.۹	۰	۶۰۰,۰۰۰	–
گوشی تلفن همراه کمتر از ۶۰۰ دلار	۱.۸	۸	۶۰۰,۰۰۰	۸,۶۴۰,۰۰۰
گوشی تلفن همراه بیشتر از ۶۰۰ دلار	۰.۵	۱۵	۶۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰
خودرو سواری	۱.۸	۱۰۰	۶۰۰,۰۰۰	۱۰۸,۰۰۰,۰۰۰
کشنده‌ها	۱.۴	۶	۶۰۰,۰۰۰	۵,۰۴۰,۰۰۰
سایر کالاها	۹.۱	۸	۶۰۰,۰۰۰	۴۳,۶۸۰,۰۰۰
مجموع	۶۱.۲			۲۱۴,۸۸۵,۸۰۰
				۲۵۶,۵۲۵,۸۰۰

مأخذ: یافته‌های پژوهش.

تحقق درآمدهای گمرکی پیش‌بینی‌شده در لایحه تابعی از موارد ذیل است:

۱. **تامین ارز واردات خودرو:** با توجه به سهم ۱۱۰ هزار میلیارد تومانی حقوق ورودی خودرو، عدم تامین ارز مورد نیاز آن همانند رویه‌ی سال‌های گذشته می‌تواند این ردیف درآمدی را با عدم تحقق مواجه سازد و از این محل، کسری قابل توجهی به درآمدها تحمیل گردد. لذا تمهید شرایط و تامین منابع ارزی مورد نیاز برای واردات خودرو ضروری است.

۲. **تغییر نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق گمرکی:** این مورد منجر به افزایش تقریبا دوبرابری درآمدهای گمرکی شده است. بدون این تغییر و یا انتخاب نرخ ارز مبنای کم‌تر می‌تواند اثرات قابل توجهی بر تحقق درآمدهای گمرکی داشته باشد.

۳. **تغییر نرخ تعرفه واردات ماشین‌آلات و کالاهای واسطه‌ای:** در صورت تغییر و کاهش این نرخ به ۲ درصد، درآمدهای گمرکی پیش‌بینی‌شده تا ۴۱ هزار میلیارد تومان متاثر خواهد شد. لذا با توجه به محاسبات فوق، حکم مورد اشاره در لایحه با عدد پیش‌بینی‌شده برای درآمدهای کمرگی هم‌خوانی نداشته و نیازمند تصریح یا تغییر حکم می‌باشد.

در بخش بعد، توضیحاتی درباره‌ی تأثیر مالیات بر کاهش نابرابری ارائه می‌شود.

۴. مالیات، ابزار کاهش نابرابری

یکی از کارکردهای اصلی نظام‌های مالیاتی کاهش نابرابری در جامعه است. به عبارت دیگر، مالیات یک ابزار پرقدرت در بازتوزیع منابع در میان دهک‌های مختلف است. با استفاده از مالیات‌های عادلانه و در کنار سیاست‌های مناسب حمایتی و بودجه‌ریزی، می‌توان منافع گوناگونی را از ثروتمندان و پردرآمدهای جامعه اخذ نمود و به طبقات هدف یعنی دهک‌های متوسط به پایین منتقل کرد. در سالیان اخیر، کشورها توجه بیشتری به این کارکرد مالیات یعنی تنظیم برابری‌های اقتصادی دارند. مشهورترین شاخص نابرابری در جهان شاخص ضریب جینی است که هرچه عدد آن کوچک‌تر باشد، نشان‌دهنده برابری بیش‌تر و فاصله کم‌تر دهک‌ها است. شاخص ضریب‌جینی بیان‌گر روشن و غیرقابل‌خدشه‌ای از تأثیر مالیات و سیاست‌های حمایتی بر نابرابری است. در بسیاری از کشورها، شاخص ضریب جینی در دو مرحله یعنی قبل از مالیات و حمایت‌های مالی و بعد از مالیات و حمایت مالی اندازه‌گیری می‌شود. بسیاری از کشورها بخصوص کشورهای توسعه‌یافته توانسته‌اند از طریق وضع مالیات‌های مختلف بر درآمد، ثروت و مصرف، و همچنین سیاست‌های حمایت مالی همچون پرداخت یارانه و کمک به فقرا، ضریب جینی را به میزان قابل توجهی کاهش دهند[۴]. شکل ۴، درصد کاهش ضریب جینی در کشورهای منتخب در نتیجه مالیات‌ستانی و سیاست‌های حمایتی (پرداخت‌های انتقالی) مشاهده می‌شود.

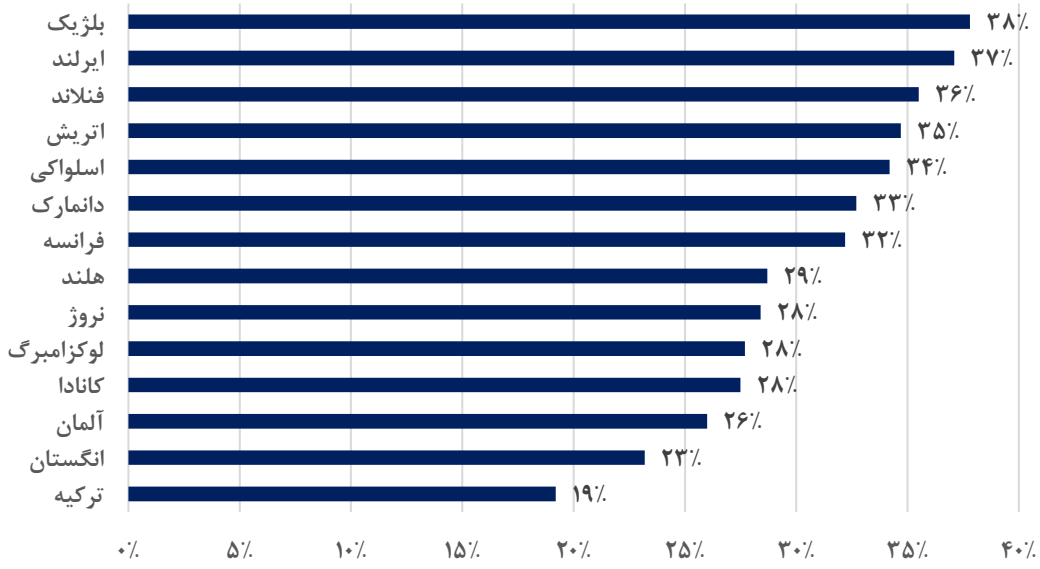

شکل ۴. نمودار میزان کاهش نابرابری در اثر مالیات و پرداخت‌های انتقالی در کشورهای منتخب

مأخذ: [۴].

مالیات از سه دریچه می‌تواند بر کاهش نابرابری اثرگذار باشد[۵]:

- **تاثیر مستقیم مالیات بر نابرابری بعد از مالیات**

سازوکار مالیات می‌تواند به نحوی باشد که وضعیت درآمد یا ثروت افراد را بعد از مالیات تغییر دهد. در واقع سازوکار مالیات از نظر معافیت، نرخ و افراد مشمول یا کالای مشمول می‌تواند به نحوی طراحی شود که مالیات به افراد پردرآمد و ثروتمند جامعه اصابت کند. مالیات بر ثروت و مالیات‌های تصاعدی بر درآمد می‌تواند نقش بسزایی در کاهش مستقیم نابرابری در جامعه داشته باشد. در ایران نیز مالیات‌هایی از این جنس وجود دارد. به عنوان مثال، مطابق قانون مالیات‌های مستقیم و بند (ز) و (ث) تبصره (۱) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، مالیات بر درآمد حقوق و مشاغل از یک سو دارای معافیت پایه هستند تا افراد کم‌درآمد مشمول مالیات نشوند و از سوی دیگر نرخ‌های تصاعدی وضع شده تا افراد بسیار پردرآمد، درصد بیشتری از درآمدشان را مالیات دهند. همچنین در بند (ت) و (ح) تبصره (۱) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴، مالیات‌هایی بر خودروهای گران‌قیمت و زمین و خانه‌ی گران‌قیمت وضع شده که در صورت اجرای کامل به ثروتمندان اصابت می‌کند. در ماده (۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده نیز سعی شده کالاهای اساسی و اقلام اصلی سبد مصرفی فقرا معاف از مالیات بر ارزش افزوده باشند. همچنین مطابق ماده (۴۵) قانون مالیات بر ارزش افزوده، دولت موظف است از منابع این مالیات به افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی کمک نقدی پرداخت نماید به نحوی که مالیات بر ارزش افزوده پرداختی توسط این افراد جبران گردد.

- **تأمین بودجه برای پرداخت یارانه نقدی اقشار کم‌درآمد یا خدمات عمومی**

یکی از دریچه‌های اثرگذاری مالیات بر کاهش نابرابری از طریق تأمین مالی دولت برای پرداخت یارانه نقدی به فقرا یا ارائه‌ی خدمات عمومی به اقشار محروم است. به عنوان مثال، دولت مالیات خاصی وضع نماید و منابع آن تنها صرف پرداخت انتقالی مستقیم به اقشار کم‌درآمد شود. نوع دیگر آن ارائه خدمات عمومی رایگان به اقشار محروم و ضعیف است. این کارکرد مالیاتی در ایران کمتر مورد توجه قرار گرفته است. مالیاتی که منابع آن صرفاً برای پرداخت یارانه به دهک‌های پایین شود تقریبا در ایران وجود ندارد و خوب است سیاست‌گذاران به این امر توجه نمایند. البته، بخشی از بودجه عمومی کشور از طریق مالیات تأمین می‌شود که صرف ارائه خدمات عمومی می‌شود. این خدمات شامل خدمات رایگان یا ارزان‌قیمت همچون آموزش و خدمات درمانی (در مدارس و بیمارستان‌های دولتی)، راه روستایی و امثال آن است که دولت در ایران ارائه می‌دهد و اقشار متوسط به پایین نیز از آن‌ها بهره‌مند می‌شوند. به میزانی که درآمدهای مالیاتی افزایش یابد دولت امکان بیشتری برای پرداخت یارانه مستقیم به فقرا و ارائه خدمات عمومی به اقشار محروم خواهد داشت.

- **تأثیر غیرمستقیم و بلندمدت مالیات**

گاهی نحوه‌ی اخذ مالیات از کار و سرمایه می‌تواند بر انگیزه‌های افراد در کار، انتخاب شغل، نگه‌داری دارایی و نوع سرمایه‌گذاری اثرگذار است. به عنوان مثال، مالیات بر عایدی سرمایه یا مالیات بر خانه‌های خالی و تفاوت مالیات از کار و سرمایه می‌تواند بر تصمیمات افراد تأثرگذار باشد و در نتیجه‌ی این تصمیم‌ها، وضعیت نابرابری در جامعه به مرور تغییر کند.

در بخش بعد، تبصره‌ی (۱) لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۵. بررسی بندهای تبصره‌ی «۱» لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴

در این بخش، بندهای تبصره‌ی (۱) لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴ بررسی می‌شوند. در این لایحه، نسبت به قانون‌های سال‌های قبل، ساختار تبصره‌ها و چینش آن‌ها بازتعریف شده است. برای مثال، در سال‌های گذشته، بندهای مربوط به مالیات‌ها بیش‌تر در تبصره‌ی (۶) قرار داشت؛ در حالی که در لایحه‌ی ۱۴۰۴، این بندها به تبصره‌ی (۱) منتقل شده‌اند. طبق ماده‌ی (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم، میزان معافیت سالانه‌ی درآمدهای حقوق‌بگیرها سالانه در بودجه تعیین می‌شود. در سال‌های گذشته، در تبصره‌ی (۱۵) قانون بودجه به این حکم پرداخته می‌شد؛ اما در لایحه‌ی ۱۴۰۴، نرخ‌های پلکانی مالیات حقوق در بند (ز) تبصره‌ی (۱) مشخص شده است. شکل ۴ علاوه بر نمایش این نرخ‌ها، نشان می‌دهد یک شخص با هر میزان درآمد سالیانه، چه مالیاتی می‌پردازد و در نتیجه، نرخ مالیاتی متوسط برای او چقدر است. خط پررنگ نرخ‌های مالیاتی نهایی سال ۱۴۰۴، نقطه‌چین نرخ مؤثر مالیاتی سال ۱۴۰۴، خط‌چین‌های کوتاه نرخ مؤثر مالیاتی سال ۱۴۰۳ و خط‌چین‌های بلند مجموع مالیات پرداختی سالیانه در سال ۱۴۰۴ به میلیون تومان است.

همان‌طور که دیده می‌شود، برای فردی که سالانه ۱ میلیارد تومان حقوق دریافت می‌کند، نرخ مؤثر مالیاتی به ۱۶٪ می‌رسد؛ یعنی ۱۶۰ میلیون تومان مالیات می‌پردازد. هرچه دریافتی افراد کم‌تر باشد، نرخ مؤثر مالیاتی آن‌ها از این مقدار کم‌تر می‌شود. هم‌چنین، در هر نقطه‌ی درآمدی، نرخ‌های مؤثر برای سال گذشته در حدود ۷ واحد درصد بیش‌تر از سال پیش رو بوده است. برای مثال، فردی که ماهیانه ۳۰ میلیون تومان درآمد داشته باشد، در سال ۱۴۰۴ نزدیک به ۲٪ مالیات می‌پردازد؛ در حالی که همین نرخ برای سال گذشته نزدیک به ۹٪ بوده است. این موضوع نشان می‌دهد تغییر پلکان‌ها در لایحه باعث کاهش نرخ مؤثر مالیاتی حتی در درآمدهای بالاتر شده است. بنابراین، در طراحی پلکان نرخ، بار درآمدی این معافیت باید در نظر گرفته شود.

هم‌چنین، با توجه به بند (الف) تبصره‌ی ۱۲ لایحه، حقوق گروه‌های مختلف دستگاه‌های اجرایی ۲۰٪ افزایش پیدا کرده است. در هر دو سال ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴، حقوق‌بگیران کم‌درآمد در پلکان معاف از مالیات قرار داشتند؛ بنابراین برای این دسته، حقوق خالص از مالیات به همین میزان ۲۰٪ افزایش یافته است. در مقابل، برای افرادی که در دسته‌ی درآمدهای متوسط یا بالا قرار داشتند، به دلیل گسترش معافیت‌های مالیاتی، دریافتی خالص بیش از ۲۰٪ افزایش یافته است. این مسأله فاصله‌ی دریافتی‌های دسته‌های درآمدی را نسبت به سال گذشته بیش‌تر می‌کند که از منظر عدالتی مطلوب نیست. در طراحی پلکان مالیاتی، این موضوع باید لحاظ شود.

در ادامه، جدول۴ همه‌ی بندهای تبصره‌ی (۱) لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴ را بررسی می‌کند. ستون دوم این جدول متن فعلی لایحه را نشان می‌دهد. ستون سوم توضیحاتی درباره‌ی حکم بیان می‌کند و در صورت نیاز، ستون چهارم به بازنویسی بند براساس نظر پیشنهادی می‌پردازد.

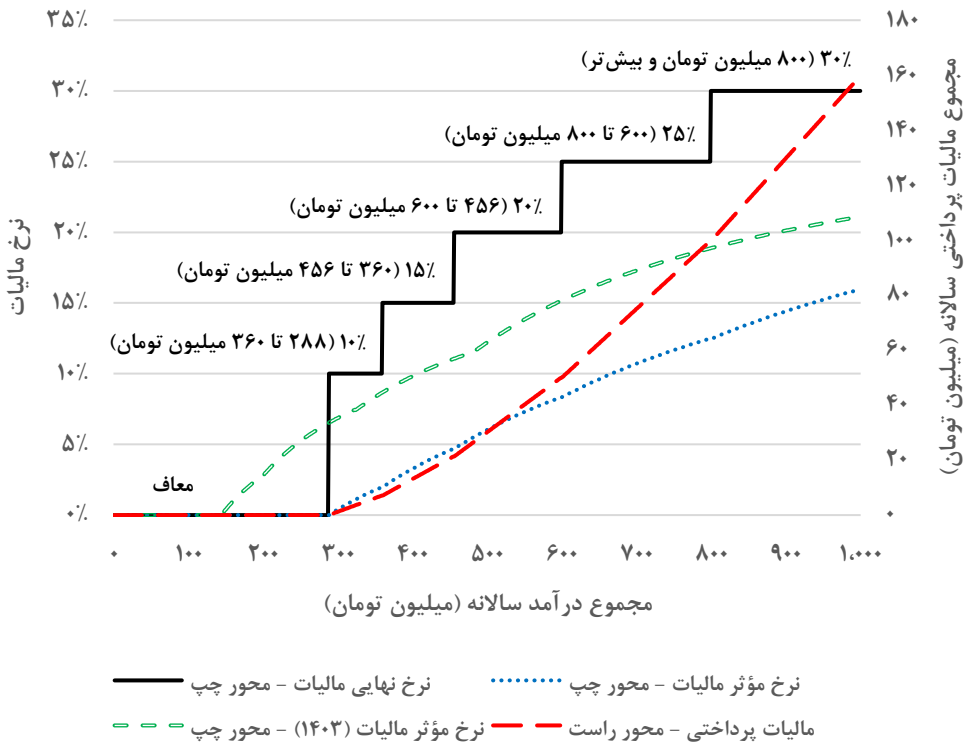

شکل ۵. نمودار مالیات بر مجموع درآمد اشخاص حقیقی در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴

مأخذ: سازمان امور مالیاتی کشور، لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ کل کشور، مرکز آمار ایران و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
یادداشت: از بین منحنی‌ها، منحنی با خط‌چین بلند مربوط به سال ۱۴۰۳ و بقیه مربوط به سال ۱۴۰۴ هستند.

جدول ۴. بررسی بندهای تبصره‌ی (۱) لایحه بودجه سال ۱۴۰۴

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
الف	مجموع معافیت‌ها، نرخ صفر مالیاتی، کاهش نرخ مالیاتی و سایر مشوق‌های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی از محل مجموع درآمدهای حاصل‌شده برای عملکرد سال ۱۴۰۴ کلیه مؤدیان به‌استثنای معافیت‌های دارای سقف زمانی مشخص و ماده (۸۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶/۱۲/۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی و موارد مندرج در مواد (۱۳۹)، (۱۴۱)، (۱۴۳)، (۱۴۳ مکرر) و (۱۴۵) قانون مذکور، قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید به‌منظور تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی مصوب ۱۳۸۸/۹/۲۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی، قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲/۱۲/۲۳ و قانون جهش تولید دانش‌بنیان مصوب ۱۴۰۱/۲/۱۱، برای اشخاص حقوقی تا هفت هزار و پانصد میلیارد (۷.۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال و اشخاص حقیقی تا هفتصد و پنجاه میلیارد (۷۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال درآمد مشمول مالیات (سود خالص) قابل اِعمال است.	یکی از مشکلات جدی نظام مالیاتی کشور، وجود معافیت‌های مالیاتی گسترده است که اثربخشی آنها در رونق تولید محل بحث است. در مواردی نیز این معافیت‌ها به صورت ناعادلانه‌ای باعث کاهش نرخ موثر برخی شرکت‌ها و کاهش درآمدهای دولت شده است. به عنوان نمونه، بررسی پنج شرکت پردرآمد کشور در سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد که نرخ موثر آنها معادل ۵، ۶، ۶، ۸ و ۹ درصد است. بنابراین، با توجه به بار مالیاتی این معافیت‌ها، معافیت‌های اشخاص حقوقی لازم است مورد بازبینی مجدد قرار گیرند. هدف این بند تعیین سقف بر استفاده اشخاص از معافیت‌های مالیاتی است؛ البته برخی معافیت‌ها از جمله معافیت‌های مدت‌دار همچون مناطق آزاد، مناطق غیربرخوردار از اشتغال، مناطق کمتر توسعه‌یافته و همچنین معافیت خیریه‌ها و آستان‌ها (ماده ۱۳۹ قانون مالیات‌های مستقیم) و مشوق‌های مندرج در قانون جهش تولید دانش‌بنیان از این حکم مستثنا شده‌اند. اصل این حکم رویکرد مثبتی در کنترل استفاده از معافیت‌های مالیاتی، رفع تبعیض و افزایش درآمدهای مالیاتی به نفع کل جامعه دارد؛ اما دارای چالش‌ها و ایراداتی نیز هست. همچنین، این بند با سقف معافیت پایین‌تر و استثناهای محدودتر در تبصره‌ی (۶) قانون بودجه‌ی سال ۱۴۰۳ کل کشور تکرار شده بود؛ اما پس از آن در مرداد همین سال در «قانون اصلاح تبصره های ۶ و ۱۳ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور» اصلاح شد. در قانون بودجه، سقف‌های معافیت برای اشخاص حقیقی و حقوقی به ترتیب ۵۰۰ و ۵۰ میلیارد تومان قرار داده شده بود. در مقایسه با قانون اصلاح‌شده، در بند پیشنهادی در لایحه‌ی سال پیش رو، دو ماده‌ی (۲) و (۲۸۰) قانون مالیات‌های مستقیم از موارد استثنا کنار گذاشته شده‌اند. با این‌که با این بند موافقت می‌شود، اما یک نکته‌ی مهم این است که با توجه به استثناها و سقف‌های تعیین‌شده، در واقع شرکت‌های بسیار محدودی باقی می‌مانند که این بند بر مالیات پرداختی آن‌ها مؤثر است. در نتیجه، این بند به هدف تعیین‌شده‌ی خود نمی‌رسد و عملاً در فضای اقتصادی کشور ما بی‌تأثیر است. برای رفع این مشکل، از چند روی‌کرد می‌توان استفاده کرد. کاهش معافیت‌های مستثنی‌شده، کاهش سقف درآمدی و همچنین استفاده از یک کف حداقلی برای نرخ مؤثر می‌تواند اصلاحات جایگزین باشند. مورد پیشنهادی آخر در تجربه‌های جهانی هم دیده می‌شود.	**موافق**

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
ب	تمامی مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی مکلف‌اند ده درصد (10٪) از حق‌الزحمه یا حق‌العمل گروه پزشکی که به‌موجب دریافت وجه صورت‌حساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا نقداً از طرف بیمار پرداخت می‌شود، به‌عنوان مالیات علی‌الحساب کسر و به نام فرد مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورت‌حساب، به‌حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. مالیات علی‌الحساب این بند شامل تمامی پرداخت‌هایی که به‌عنوان درآمد حقوق و کارانه مطابق قوانین بودجه سنواتی پرداخت و مالیات آن کسر می‌شود، نخواهد بود. حکم ماده (۱۹۹) قانون مالیات‌های مستقیم در اجرای این بند جاری است. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است فهرست تمامی مراکز موضوع این بند را تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۴ به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام نماید. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف به معرفی متخلفان به مراجع ذی‌صلاح می‌باشد.	مالیات پزشکان با توجه به درآمدشان شامل دو دسته است: ۱. مالیات بر درآمد حقوق: مالیات بر درآمد حقوقی که پزشکان باید پرداخت کنند شامل پزشکانی است که در واقع به استخدام مراکز درمانی درآمده و از میزان حقوقی که به آنها پرداخت می‌شود درصدی به‌عنوان مالیات، کسر و به‌حساب سازمان امور مالیاتی واریز می‌شود. پزشکان در هر حوزه‌ای که به استخدام بیمارستان‌های دولتی و خصوصی در می‌آیند نیز شامل این دسته بوده و از آنها نیز مالیات بر درآمد حقوق گرفته می‌شود. ۲. مالیات بر درآمد مشاغل: مالیات بر درآمد مشاغل نیز شامل پزشکانی می‌شود که خود به‌صورت مستقل فعالیت می‌کنند. پزشکانی که به صورت فردی و مستقل درآمدی کسب می‌کنند ملزم به پرداخت مالیات هستند.. طبق این بند، مراکز درمانی مانند بیمارستان‌ها موظف هستند، مالیات تکلیفی پزشکان را (با نرخ ۱۰ درصد) از درآمدشان کم کرده و به‌حساب سازمان مالیاتی واریز کنند. وضع این نوع مالیاتی علی‌الحساب، در نظام مالیات ستانی جهانی رایج بوده و علاوه‌بر مزایایی همچون افزایش درآمدهای مالیاتی دولت در طول سال و کاهش بار پرداخت بدهی مالیاتی مؤدیان به‌صورت یکجا، موجب کاهش فرار مالیاتی نیز می‌شود. همچنین با توجه به **عدم استفاده از پایانه‌های فروشگاهی** توسط بخشی از صاحبان حرف و مشاغل پزشکی، مالیات علی‌الحساب، به‌عنوان ابزاری برای **راستی‌آزمایی اظهارنامه مالیاتی**، تا فراگیر شدن استفاده از پایانه مذکور، مثبت ارزیابی می‌شود. همچنین در راستای ایجاد انگیزه به منظور تولید اسناد و صورتحساب‌های رسمی خدمات درمانی پیشنهاد می‌شود حکم ذیل به بند حاضر اضافه شود: در راستای اجرای ماده (۱۳۷) قانون مالیات های مستقیم با اصلاحات مصوب ۱۳۹۴، کلیه مراکز درمانی مورد اشاره در این بند مکلف هستند یک نسخه از صورتحسابهای صادر شده برای دریافت کنندگان خدمت را به صورت برخط برای سازمان امور مالیاتی ارسال نمایند. عدم ارسال صورتحساب‌های مذکور در حکم حاضر تصرف غیرقانونی در اموال عمومی محسوب می شود.	**موافق به شرط اصلاح** تمامی مراکز درمانی اعم از دولتی، خصوصی، وابسته به نهادهای عمومی، نیروهای مسلح، خیریه‌ها و شرکت‌های دولتی مکلف‌اند ده درصد (10٪) از حق‌الزحمه یا حق‌العمل گروه پزشکی که به‌موجب دریافت وجه صورت‌حساب‌های ارسالی به بیمه‌ها و یا نقداً از طرف بیمار پرداخت می‌شود، به‌عنوان مالیات علی‌الحساب کسر و به نام فرد مربوط تا پایان ماه بعد از وصول مبلغ صورت‌حساب، به‌حساب سازمان امور مالیاتی کشور واریز کنند. مالیات علی‌الحساب این بند شامل تمامی پرداخت‌هایی که به‌عنوان درآمد حقوق و کارانه مطابق قوانین بودجه سنواتی پرداخت و مالیات آن کسر می‌شود، نخواهد بود. حکم ماده (۱۹۹) قانون مالیات‌های مستقیم در اجرای این بند جاری است. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است فهرست تمامی مراکز موضوع این بند را تا پایان اردیبهشت سال ۱۴۰۴ به سازمان امور مالیاتی کشور اعلام نماید. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف به معرفی متخلفان به مراجع ذی‌صلاح می‌باشد. در راستای اجرای ماده (۱۳۷) قانون مالیات های مستقیم با اصلاحات مصوب ۱۳۹۴، کلیه مراکز درمانی مورد اشاره در این بند مکلف هستند یک نسخه از صورتحسابهای صادر شده برای دریافت کنندگان خدمت را به صورت برخط برای سازمان امور مالیاتی ارسال نمایند.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
پ	به‌منظور تسریع و تسهیل رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی، اختیار سازمان امور مالیاتی کشور در تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم در خصوص معافیت مؤدیان از انجام بخشی از تکالیف قانون مذکور از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه اظهارنامه مالیاتی برای عملکرد سال ۱۴۰۳، به حداکثر یک‌صد و پنجاه برابر میزان معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم افزایش می‌یابد.	۱. مطابق تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم، سازمان امور مالیاتی می‌تواند مؤدیان بالاتر از حدنصاب تعیین‌شده را از انجام بخشی از تکالیف از قبیل نگهداری اسناد و مدارک و ارائه اظهارنامه مالیاتی معاف کند و مالیات مؤدیان مذکور را به‌صورت مقطوع تعیین و وصول نماید. بنابراین، این حکم با کاهش تکالیف مؤدیان خرد، موجب تسهیل فرآیند مالیات‌ستانی برای آنها می‌شود. ۲. طبق این حکم، سازمان امور مالیاتی می‌تواند مالیات مشاغلی که میزان فروش کالا و خدمات آنها در سال ۱۴۰۳، کمتر از ۴۳.۲ میلیارد تومان (۱۵۰ برابر معافیت ماده (۸۴) طبق قانون بودجه ۱۴۰۳) بوده‌است را به‌صورت مقطوع تعیین و وصول نماید. در صورتی که این مهم همراه با افزایش دسترسی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات مؤدیان و راه‌اندازی کامل سامانه مؤدیان باشد، می‌تواند ضمن کاهش فرار مالیاتی و افزایش درآمدهای مالیاتی دولت، موجب کاهش ممیزمحوری و در نتیجه تسهیل فضای کسب و کار شود. ۳. لازم به ذکر است استفاده از حکم تبصره ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم برای سازمان امور مالیاتی اختیاری است و در صورتی که این سازمان تشخیص دهد برای یک مؤدی به رسیدگی بیشتری نیازمند است، می‌تواند اقدام نماید. همچنین مؤدیان نیز در صورتی که به مالیات تعیین‌شده از سمت سازمان امور مالیاتی اعتراض داشته‌باشند، می‌توانند اظهارنامه مالیاتی خود را در موعد مقرر ارائه نمایند. ۴. همچنین با توجه به آنکه در سال ۱۴۰۴، عملکرد سال ۱۴۰۳ اشخاص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، به‌جهت اعمال حکم در سال آتی لازم است این حکم در خصوص عملکرد سال ۱۴۰۲ اشخاص جاری شود. از سوی دیگر، این بند اصلاح قوانین دائمی (ماده (۱۰۰) قانون مالیات‌های مستقیم) و ماهیت غیربودجه‌ای دارد؛ لذا مغایر با اصل پنجاه‌ودوم قانون اساسی به نظر می‌رسد. ضمن اینکه مطابق بند «الف» ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم، اصلاح قوانین دائمی در بودجه ممنون است و مطابق ماده (۱۸۱) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، نیازمند رأی دوسوم نمایندگان می‌باشد. همچنین افزایش دامنه استثنا شدن مؤدیان مالیاتی از تکالیف قانونی، مغایر جزء ۱۰ بند ۹ سیاست‌های کلی قانون‌گذاری مبنی بر پرهیز از استثناهای	**موافق**

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		قانونی و در برخی موارد بند ۱۹ سیاست‌های اقتصاد مقاومتی مبنی بر شفاف‌سازی اقتصادی می‌باشد.	
ت	انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی که قیمت روز خودروی آنها بیش از پنجاه میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. مأخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو بر مبنای ماده (۳۰) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده می‌باشد که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به نحو مقتضی بر اساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور به اطلاع اشخاص مشمول برساند. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلف‌اند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان آبان سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند و در صورت عدم پرداخت مشمول حکم ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره، ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است فهرست مالکان و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، حداکثر تا پایان فروردین سال ۱۴۰۴ به سازمان امور مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت استعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.	۱. مالیات بر دارایی از جمله پایه‌های مالیاتی است که ضمن کاهش فاصله طبقاتی و افزایش عدالت اجتماعی می‌تواند منجر به افزایش درامدهای مالیاتی شود. مالیات بر خودرو لوکس نیز یکی از اقلام مالیات بر دارایی است. کلیات حکم پیشنهادی در لایحه مشابه قانون بودجه سال ۱۴۰۳ است. ۲. پیشنهاد می‌شود مشابه قانون بودجه ۱۴۰۰، تصریح شود مبنای مالکیت به‌منظور اخذ این پایه مالیاتی، مشخصات مالک در شناسنامه خودرو صادره توسط نیروی انتظامی (برگ سبز) به‌عنوان سند رسمی خودرو است. از منظر حقوقی، عدم شمول مالیات موضوع این بند، در خصوص واحدهای اقتصادی دولتی، به‌دلیل تبعیض ناروا میان بخش خصوصی و دولتی، مغایر بند ۹ اصل سوم قانون اساسی است. واگذاری مطلق تعیین قیمت روز خودرو توسط سازمان امور مالیاتی کشور به دلیل عدم بیان ضوابط آن مغایر اصل ۸۵ و ۵۱ قانون اساسی به شمار می‌رود.	**موافق به شرط اصلاح** انواع خودروی سواری و وانت دو اتاق (کابین) دارای شماره انتظامی شخصی در اختیار مالکان اعم از اشخاص حقیقی و حقوقی ~~غیردولتی~~ به‌جز وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی موضوع مواد (۱) و (۲) قانون مدیریت خدمات کشوری که قیمت روز خودروی آنها بیش از پنجاه میلیارد (۵۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال است نسبت به مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات سالانه خودرو به نرخ یک درصد (۱٪) می‌گردند. مأخذ محاسبه مالیات خودرو موضوع این بند، قیمت روز خودرو بر مبنای ماده (۳۰) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده با توجه به تاریخ ساخت یا واردات آن و صرفاً بر اساس مشخصات مالک خودرو مندرج در شناسنامه خودرو صادره توسط نیروی انتظامی (برگ سبز) به‌عنوان سند رسمی خودرو است می‌باشد- که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود. سازمان مزبور مکلف است مراتب را به نحو مقتضی بر اساس اطلاعات دریافتی از پلیس راهور به اطلاع اشخاص مشمول برساند. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی غیردولتی مکلف‌اند مالیات سالانه مربوط به خودروهای تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان آبان سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند و در صورت عدم پرداخت مشمول حکم ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌باشند. ثبت نقل و انتقال خودروهایی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال، شامل مالیات بر دارایی، نقل و انتقال قطعی و اجاره، ممنوع است. متخلفان از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارند. پلیس راهور فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است فهرست مالکان و خودروهای مشمول را مطابق با درخواست سازمان امور مالیاتی کشور، حداکثر تا پایان فروردین سال ۱۴۰۴ به سازمان امور

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			مالیاتی کشور ارسال و امکان دسترسی برخط جهت استعلام موردی را برای این سازمان فراهم کند. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.
ث	میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مستغلات اشخاص فاقد درآمد موضوع ماده (۵۷) قانون مالیات‌های مستقیم اصلاحی سال ۱۳۸۰ و میزان معافیت درآمد مشمول مالیات سالانه مالیات‌بردرآمد مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور مبلغ دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. همچنین درآمد سالانه مشمول اشخاص موضوع بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم تا معادل دو برابر سقف مالیاتی ماده (۸۴) قانون مذکور معاف است و مازاد بر آن حسب مورد به نرخ قانون مالیات‌های مستقیم مشمول مالیات است. فعالیت‌های انتشاراتی، مطبوعاتی و قرآنی دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دستگاه‌های ذی‌ربط و مؤسسات رسانه‌ای حسب مورد دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران از معافیت مندرج در بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم برخوردار خواهند بود.	معافیت سالانه مالیات بر مشاغل موضوع ماده (۱۰۱) قانون مذکور در لایحه بودجه ۱۴۰۴، نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳، صد درصد (۱۰۰٪) رشد یافته‌است و فاصله میان معافیت سالانه مشاغل و حقوق‌بگیران در لایحه بودجه ۱۴۰۴ کاهش یافته‌است. تمایز میان دریافت‌کنندگان حقوق و دستمزد و صاحبان مشاغل موجب بی‌عدالتی مالیاتی میان این اقشار می‌شود و عملاً با فرض درامد یکسان بین مشاغل و حقوق‌بگیران، آن دسته از صاحبان مشاغل که شفاف عمل کرده و فرار مالیاتی ندارند، ملزم به پرداخت مالیات بیشتری نسبت به حقوق بگیران خواهند شد. در نظام مالیات بر مجموع درآمد نیز تفاوت در معافیت مالیاتی انواع مختلف درامد وجود نداشته و انواع درآمدهای شخص نهایتاً مشمول یک معافیت می‌شوند. لازم به ذکر است مبنای محاسبه مالیات مقطوع مشاغل توسط سازمان امور مالیاتی، ضرایب این سازمان برای تخمین سود مشاغل بر اساس میزان فروش آن‌ها است. بر اساس بررسی‌های صورت‌گرفته، بسیاری از این ضرایب با مقادیر واقعی فاصله داشته و موجب کم‌برآوردی در محاسبه سود مشاغل می‌شود. به همین دلیل تا زمان اجرای کامل سامانه مؤدیان و دقیق‌تر شدن ضرایب مذکور، پیشنهاد می‌شود معافیت سالانه مشاغل کمتر از معافیت حقوق و دستمزد تعیین شود. همچنین با توجه به تکلیفی بودن مالیات بر حقوق و دستمزد و کسر آن توسط اشخاص ثالث (برای مثال کارفرما) از حقوق پرداختی به افراد، احتمال فرار مالیاتی در این پایه کمتر از مالیات بر درآمد مشاغل است. با ثبت کامل معاملات در سامانه مؤدیان و افزایش اشراف سازمان امور مالیاتی به اطلاعات عملکرد اقتصادی مشاغل و جلوگیری از فرار مالیاتی آنها، لازم است معافیت مالیاتی موضوع این حکم متناسب با معافیت حقوق و دستمزد تعیین شود.	**موافق**

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		معافیت بند (ل) ماده (۱۳۹) قانون مالیات های مستقیم همچون سال های گذشته در بودجه سال ۱۴۰۴ تکرار شده است. شایان ذکر است که از منظر حقوقی، این بند به دلیل اصلاح قوانین دائمی (بند «ل» ماده (۱۳۹) قانون مالیات‌های مستقیم)[1] مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی در قوانین بودجه به نظر می‌رسد.	
ج	یارانه پرداختی دولت به شرکت مادرتخصصی بازرگانی دولتی ایران بابت جبران زیان ناشی از فروش کالاهای اساسی به قیمت مصوب، تا سقف زیان مورد تأیید حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی مشمول مالیات به نرخ صفر می‌باشد. این زیان از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات بعد نخواهد بود.	در نظام مالیاتی کشور، یارانه پرداختی دولت بابت جبران زیان ناشی از فروش کالا به قیمت مصوب به‌عنوان درآمد اتفاقی شرکت تلقی شده و مشمول مالیات بر درآمد اتفاقی می‌شود. این در حالی است که این یارانه پرداختی در اصل برای جبران زیان شرکت ناشی از فروش کالا به قیمت مصوب پرداخت شده و در صورتی که قیمت‌گذاری اعمال نشود، نه زیانی محقق می‌شود و نه یارانه‌ای برای آن پرداخت خواهد شد. بنابراین این پرداخت ماهیت درآمدی نداشته و لازم است تا سقف زیان شرکت مشمول مالیات به نرخ صفر شود. همچنین از جایی که یارانه پرداختی دولت ممکن است کفاف زیان مورد تأیید حساب‌برس را ندهد، لازم است مازاد این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات آتی باشد.	**موافق به شرط اصلاح** یارانه پرداختی دولت به شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران بابت جبران زیان ناشی از فروش کالاهای اساسی به قیمت مصوب، تا سقف زیان مورد تأیید حسابرس منتخب وزارت امور اقتصادی و دارایی مشمول مالیات به نرخ صفر می‌باشد. مازاد این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات بعد ~~نخواهد بود~~ است.
چ	مابه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و جمع‌آوری و دفع فاضلاب و برق با هزینه تمام‌شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به‌حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود سهام دولت، معاف است. کمک‌زیان یادشده تا سقف زیان انباشته سنواتی شرکت‌های مزبور (ناشی از اعمال قیمت‌های تکلیفی) مشمول مالیات به نرخ صفر است.	در نظام مالیاتی کشور، یارانه پرداختی دولت بابت جبران زیان ناشی از فروش تکلیفی آب و برق به‌عنوان درآمد اتفاقی شرکت تلقی شده و مشمول مالیات بر درآمد اتفاقی می‌شود. این در حالی است که این یارانه پرداختی در اصل برای جبران زیان شرکت ناشی از فروش تکلیفی آب و برق بوده و در صورتی که قیمت‌گذاری اعمال نشود، نه زیانی محقق می‌شود و نه یارانه‌ای برای آن پرداخت خواهد شد. بنابراین، این پرداخت ماهیت درآمدی نداشته و لازم است تا سقف زیان شرکت مشمول مالیات به نرخ صفر شود.	**موافق به شرط اصلاح** مابه‌التفاوت (یارانه) قیمت‌های فروش تکلیفی آب و برق با هزینه تمام‌شده آن (مورد تأیید سازمان حسابرسی) که توسط دولت به شرکت‌های زیرمجموعه وزارت نیرو (تابعه و وابسته) پرداخت می‌شود، به‌عنوان کمک‌زیان محسوب و به‌حساب زیان انباشته این شرکت‌ها منظور می‌شود و از پرداخت سهم سود سهام دولت معاف است. کمک زیان یادشده تا سقف زیان انباشته سنواتی شرکت‌های مزبور (ناشی از اعمال قیمت‌های تکلیفی) مشمول مالیات به نرخ صفر است. مازاد

۱ . ل - فعالیت‌های انتشاراتی و مطبوعاتی و قرآنی (دارای مجوز از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و دستگاههای ذی‌ربط) ، فرهنگی و هنری که به موجب مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انجام می‌شوند، از پرداخت مالیات معاف است.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		از آن‌جا که یارانه پرداختی دولت ناظر به زیان شرکت در همان سال است، بنابراین مازاد زیان نسبت به پرداختی دولت نیز نباید قابل استهلاک در سال‌های آتی باشد.	این زیان نسبت به یارانه پرداختی دولت از نظر مالیاتی قابل استهلاک در سنوات بعد است.
ح	زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، و واحدهای مسکونی که ارزش هر یک از آنها بیش از پانصد میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد، مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات بر عهده شخصی است که در ابتدای سال ۱۴۰۴ مالک املاک فوق بوده است. واحدهای مسکونی در حال ساخت، مشمول این مالیات نمی‌باشند. واحدهای مسکونی غیرمجاز تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون‌های ماده (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات واحدهای مسکونی مجاز موضوع این بند می‌باشند. پرداخت جریمه مزبور هیچ‌گونه حق مکتسبه‌ای برای دارندگان واحدهای غیرمجاز ایجاد نخواهد نمود. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی مکلف‌اند با رعایت قوانین مالیاتی، مالیات سالانه مربوط به هر یک از زمین‌ها و واحدهای مسکونی تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند. ثبت نقل‌وانتقال املاکی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل‌وانتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود.	۱- این مالیات، مالیات سالانه املاک[1] است که از سال ۱۳۹۹ با هدف کاهش کسری بودجه، کاهش فاصله طبقاتی و افزایش عدالت اجتماعی در قوانین بودجه آمد. در سال‌های قبل با نرخ‌های تصاعدی بود ولی در سال ۱۴۰۱ در مجلس به تک‌نرخی تغییر کرد. ۲- مالیات خانه لوکس در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به‌دلیل عدم تدوین آیین‌نامه اجرایی در دولت دوازدهم اجرا نشد. گزارشات تفریغ بودجه و عملکرد این دو سال و سال های اخیر نیز حاکی از عدم وصول این مالیات است. یکی از دلایل عدم اجرای این پایه مالیاتی، ضمانت اجرای ضعیف آن است که فقط هنگام نقل و انتقال می‌توان مالک را به پرداخت این مالیات ملزم نمود. علاوه‌بر این، جریمه‌ای نیز برای دیرکرد پرداخت آن در نظر گرفته نشده‌است. لازم به ذکر است با توجه به عدم وجود جریمه دیرکرد برای حکم این بند و همچنین وجود تورم در کشور، عملاً مؤدیان با تعویق پرداخت این مالیات به زمان نقل و انتقال ملک، مقدار حقیقی کمتری را نهایتاً به سازمان امور مالیاتی پرداخت خواهند کرد. این امر منجر به تعویق و کاهش درآمدهای مالیاتی می‌شود. به همین منظور پیشنهاد می‌شود جریمه‌ای برای بدهکاران این پایه مالیاتی در نظر گرفته شود. متن پیشنهاد این جریمه دیرکرد در انتهای متن پیشنهادی ذکر شده‌است. ۳- پیشنهاد می‌شود مانند سال‌های قبل، باغ‌ویلاها نیز مشمول این مالیات شوند. ۴- توضیح مربوط به واحدهای مسکونی غیرمجاز ضرورتی ندارد و در آیین نامه تعیین تکلیف می‌شود. در اینجا تعیین تکلیف ساخت‌وسازهای غیرمجاز صرفاً به کمیسیون‌های مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری موکول شده است و این به‌معنای نادیده گرفتن حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها محسوب می‌شود.	**موافق به شرط اصلاح** زمین‌های فاقد اعیانی دارای کاربری مسکونی، اداری و تجاری، باغ‌ویلاهای مجاز و واحدهای مسکونی (به استثنای واحدهای مسکونی محل اشتغال اشخاص حقوقی که ممنوعیتی برای فعالیت در واحدهای مسکونی ندارند) که ارزش هر یک از آنها بیش از پانصد میلیارد (۵۰۰.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال باشد، مازاد بر این مبلغ مشمول مالیات به میزان دو در هزار می‌شوند. این مالیات بر عهده شخصی است که در ابتدای سال ۱۴۰۴ مالک املاک فوق بوده است. واحدهای مسکونی در حال ساخت (واحدهایی که پروانه ساختمانی دارند اما گواهی اتمام کار یا انشعاب آب، برق یا گاز نداشته باشند) و خانه‌های ثبت شده در فهرست میراث ملی کشور، بناهای واجد ارزش معماری شاخص و اقامت‌گاه های بوم‌گردی (با تأیید وزارت میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری) مشمول این مالیات نمی‌باشند. واحدهای مسکونی یا باغ ویلاهای غیرمجاز ~~تا زمان دریافت پروانه ساخت یا اجرای حکم کمیسیون‌های ماده (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری‌ها حسب مورد~~ مشمول جریمه‌ای معادل دو برابر مالیات واحدهای مسکونی مجاز موضوع این بند می‌باشند. پرداخت جریمه مزبور هیچ‌گونه حق مکتسبه‌ای برای دارندگان واحدهای غیرمجاز ایجاد نخواهد نمود. وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و صنعت، معدن و تجارت، سازمان ثبت‌اسناد و املاک کشور و شهرداری‌ها موظف‌اند امکان دسترسی برخط (آنلاین) به سامانه مربوطه و همچنین از طریق خدمات

1. Property tax

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		چراکه در مواد (۳)، (۸) و (۱۰) این قانون، نحوه برخورد با ساخت‌وسازهای غیرمجاز و مرتکبان امر تغییر کاربری غیرمجاز تعیین تکلیف شده است. در همین راستا در بند (۴) بخشنامه شماره ۷۲۵۰۰/ت۵۰۸۷۶۵ ه مورخ ۱۳۹۶/۰۶/۱۴ هیأت وزیران، تصریح شده است با توجه به مؤخربودن قانون حفظ کاربری اراضی زراعی و باغ‌ها نسبت به قانون شهرداری‌ها (مصوب سال ۱۳۳۴) وزارت کشور از ارجاع پرونده‌های مربوط به ساخت‌وسازهای غیرمجاز مستقر در اراضی کشاورزی واقع در حریم و خارج از حریم شهرها، به کمیسیون‌های موضوع مواد (۹۹) و (۱۰۰) قانون شهرداری، اجتناب نماید. ۵- واگذاری مطلق تعیین قیمت روز دارایی‌های مشمول توسط سازمان امور مالیاتی کشور، به‌دلیل عدم بیان ضوابط آن مغایر اصل (۸۵) و (۵۱) قانون اساسی به‌شمار می‌رود. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود این قیمت‌گذاری بر مبنای ارزش معاملاتی موضوع ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم صورت پذیرد. ۶- شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و وزارت جهاد کشاورزی در کنترل ساخت‌وسازهای غیرمجاز مسئولیت مستقیم دارند. به‌ویژه اینکه بیشترین آسیب از احداث واحدهای مسکونی و باغ‌ویلاهای غیرمجاز متوجه اراضی کشاورزی و منابع طبیعی است. لذا ضرورت دارد سهمی از جریمه دریافتی مربوط به ساخت و سازهای غیرمجاز حسب مورد به وزارت جهاد کشاورزی، شهرداری یا دهیاری تخصیص پیدا کند که این کار منجر به افزایش انگیزه نهادهای فوق برای شناسایی واحدهای غیرمجاز نیز می‌شود. ۷- در مالیات های حوزه زمین و مسکن ماهیت تنظیم‌گری، خروج سوداگری، ارتقای عدالت و درآمدزایی همزمان مقصود سیاست‌گذار است. مالیات بر خانه های گران‌قیمت اگرچه منافعی دارد، اما بدون توجه به تبعاتی که می‌تواند در روند نظام کاربری اراضی ایجاد کند، به نوعی تشدیدکننده روند و مشوق از بین‌رفتن و تخریب باغ‌ها و خانه‌های تاریخی و خانه‌های واجد ارزش معماری تلقی می شود و لذا شایسته است تغییراتی در آن صورت گیرد. درخصوص باغ‌های شهری، علی‌رغم ارزش‌های بی‌بدیل محیط زیستی و کاهش آلودگی و افزایش نفوذپذیری خاک، با توجه به این‌که در وضع کنونی فشار سنگینی برای تخریب و تغییر کاربری باغ‌ها به کاربری های انتفاعی بخصوص افزایش تراکم	الکترونیکی (وب‌سرویس) را حداکثر تا پایان شهریورماه سال ۱۴۰۳ به اطلاعات مالکیت املاک موردنیاز سازمان امور مالیاتی کشور در حوزه اماکن را در اختیار این سازمان قرار دهند. سازمان امور مالیاتی کشور مکلف است نسبت به تعیین دارایی‌های مشمول بر اساس ارزش روز آنها که بر مبنای آخرین ارزش معاملاتی موضوع ماده (۶۴) قانون مالیات‌های مستقیم توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌شود حداکثر تا پایان آذرماه سال ۱۴۰۴ اقدام نماید و مراتب را به‌نحو مقتضی به اطلاع اشخاص مشمول برساند. تمامی اشخاص حقیقی و حقوقی مکلف‌اند با رعایت قوانین مالیاتی، مالیات سالانه مربوط به هر یک از زمین‌ها و واحدهای مسکونی تحت تملک خود و فرزندان کمتر از هجده سال و محجور تحت تکفل (به استثنای واحدهای مسکونی محل اشتغال اشخاص حقوقی که ممنوعیتی برای فعالیت در واحدهای مسکونی ندارند) را حداکثر تا پایان بهمن سال ۱۴۰۴ پرداخت نمایند. ثبت نقل‌وانتقال املاکی که به‌موجب این بند برای آنها مالیات وضع گردیده است، قبل از پرداخت بدهی مالیاتی مورد انتقال شامل مالیات بر دارایی، نقل‌وانتقال قطعی و اجاره ممنوع است. متخلف از حکم این بند در پرداخت مالیات متعلقه مسئولیت تضامنی دارد. مالیات تعیین‌شده در اجرای این بند قطعی است و اعتراض اشخاص در اجرای تبصره (۱) ماده (۲۱۶) قانون مالیات‌های مستقیم قابل رسیدگی خواهد بود. عدم پرداخت مالیات این پایه مالیاتی در سررسید مقرر شده مشمول جریمه مقرر در ماده (۱۹۰) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود.» منابع این بند مطابق با ماده ۳ قانون جهش تولید مسکن به صندوق ملی مسکن واریز تا با اولویت شهر و روستای محل وصول برای طرح های مسکن حمایتی و خدمات زیربنایی و روبنایی تخصیص یابد. آیین‌نامه اجرایی این بند مشتمل بر تدقیق معافیت‌ها توسط وزارت امور اقتصاد و دارایی (سازمان امور مالیاتی کشور) با همکاری

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		مطرح است و به منظور جلوگیری از مشمولیت تمایل به تفکیک و افراز اراضی و یا تخریب و نوسازی باغ‌های شهری، شایسته است باغ‌های شهری از شمول این حکم خارج گردد. به همین ترتیب به منظور حمایت از تداوم سکونت و هویت و میراث شهری خانه‌های ثبت‌شده در فهرست آثار تاریخی، خانه های واجد ارزش معماری و اقامتگاه‌های بوم‌گردی از شمول این قانون معاف شوند. شایان ذکر است که در صدر بند، مالیات برعهده شخصی که در ابتدای سال مالک واحد مسکونی و باغ‌ویلا شناخته شده‌است، گذاشته شده‌است. با عنایت به عدم تعیین دقیق زمان مالکیت، ممکن است در شخص پرداخت‌کننده مالیات اختلاف‌نظر ایجاد شود. لذا این جزء در این خصوص دارای ابهام است. به‌دلیل عدم بیان، ضوابط و ویژگی‌های خانه‌ها و باغ‌ویلاهای درحال ساخت، دارای ابهام است. آیا ملاک پایان ساخت، پروانه اتمام کار شهرداری است یا تأیید سازمان امور مالیاتی و.... همچنین جریمه موضوع این بند، به‌دلیل ماهیت دائمی آن مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی است.	دستگاه‌های ذی‌ربط حداکثر ظرف دو ماه از زمان تصویب مرحله اول قانون بودجه سال ۱۴۰۴ کل کشور تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.
خ	در سال ۱۴۰۴ نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موضوع ماده (۷) و نرخ مالیات بر ارزش افزوده و جریمه موضوع بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ به میزان یک واحد درصد به‌عنوان سهم دولت افزایش می‌یابد تا کل نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر (۱۰) واحد درصد گردد و صرف متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و صندوق بازنشستگی فولاد با نود درصد (۹۰٪) واریزی از محل حقوق و فوق‌العاده‌های مشمول کسور دریافتی شاغلین مشابه و همتراز با رعایت قانون برنامه هفتم پیشرفت شود.	این حکم در خصوص افزایش یک واحد درصدی مالیات بر ارزش افزوده است که درآمد حاصل از آن صرف متناسب‌سازی حقوق برخی از بازنشستگان می شود که در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. در ادامه در بخش اول به افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده و اثرات آن پرداخته می‌شود و در بخش های دیگر به مصارف و تغییرات آن نسبت به حکم سال ۱۴۰۳ پرداخته می‌شود و در بخش پایانی توضیحاتی پیرامون اصلاح این حکم بیان می‌شود: **۱) افزایش یک واحد درصدی نرخ مالیات بر ارزش افزوده و اثرات آن:** بررسی کشورهای مجری نظام مالیات بر ارزش‌افزوده نشان از آن دارد که نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده در ایران از بسیاری از کشورهای همسایه نیز کمتر بوده و همچنین اختلاف معناداری با متوسط کشورهای سازمان همکاری‌های اقتصادی و توسعه[1] (۱۹.۲ درصد) دارد. با توجه به ثابت بودن نرخ مالیات بر	**موافق به شرط اصلاح** در سال ۱۴۰۴ نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موضوع ماده (۷) و نرخ مالیات بر ارزش افزوده و جریمه موضوع بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ به میزان دو واحد درصد به‌عنوان سهم دولت افزایش می‌یابد تا کل نرخ مالیات بر ارزش افزوده برابر (۱۱) واحد درصد گردد که یک واحد درصد آن (از دو واحد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده) صرف متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان لشکری و کشوری و صندوق بازنشستگی فولاد با نود درصد (۹۰٪) واریزی از محل حقوق و فوق‌العاده‌های مشمول کسور دریافتی شاغلین مشابه و همتراز با رعایت قانون برنامه هفتم پیشرفت شود. از منابع حاصل از یک واحد درصد دیگر آن (از دو واحد افزایش نرخ مالیات بر ارزش افزوده)، صرفاً در راستای کاهش فقر مطلق

1 .Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		ارزش‌افزوده از سال ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲، یکی از پیشنهادها برای جبران کسری بودجه دولت و افزایش درآمدهای مالیاتی افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده است. پیش‌بینی می‌شود در سال ۱۴۰۴، هر واحد درصد افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده موجب افزایش حدود ۱۰۰ هزار میلیارد تومانی درآمدهای مالیاتی شود. اهمیت این پیشنهاد از آنجاست که زیرساخت‌های اجرایی آن در کشور فراهم گشته و در مقایسه با سایر روش‌های تأمین مالی کسری بودجه دولت، کمترین آثار اختلالی را در نظام اقتصادی کشور خواهد داشت. در صورتی که مالیات بر ارزش‌افزوده از طریق سامانه مؤدیان اجرایی شود و تخصیص اعتبار مالیاتی آن به‌موقع صورت گیرد، تولید کنندگان می‌توانند مالیات بر ارزش‌افزوده پرداختی خود را مسترد کنند. این امر موجب می‌شود بار مالی این پایه مالیاتی برعهده مصرف‌کننده نهایی (و نه تولیدکننده) قرار گیرد. لازم به ذکر است با توجه به اجرای قانون تسهیل تکالیف مؤدیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان، امید است در سال آتی شرایط لازم برای اجرایی شدن این پایه مالیاتی از طریق سامانه مؤدیان فراهم شود. علاوه‌بر این به‌دلیل سازوکارهای تشویقی مالیات بر ارزش‌افزوده برای صادرات، احتمال آنکه آسیبی از محل افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده به فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان وارد شود پایین است. شایان‌ذکر است که دامنه معافیت‌های کالا و خدمات در قانون مالیات بر ارزش‌افزوده کشور بسیار گسترده است که همین امر منجر به کاهش آثار ناشی از افزایش نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده بر معیشت خانوار می‌شود[۱]. **۲) توضیحاتی پیرامون متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان:** موضوع متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و مستمری بگیران با هدف بهبود کفایت مزایای دوره بازنشستگی از مسائل چالش برانگیزی است که در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۹ ، ۱۴۰۰ ، ۱۴۰۱ و ۱۴۰۳ نیز به آن اشاره شده است. این موضوع به واسطه اهمیت در قانون برنامه ششم و هفتم پیشرفت نیز مورد توجه قرار گرفته بود.	موضوع ماده (۳۰) قانون برنامه هفتم پیشرفت و کاهش بازماندگی از تحصیل موضوع بند (ب) ماده (۹۰) قانون مذکور به شرح اقدامات زیر هزینه می‌شود: ۱- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش، کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی، و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط حسب تشخیص وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، نسبت به اجرای طرح فقرزدایی مدرسه محور در مدارس ابتدایی با تمرکز فقر بالای ۵۰ درصد اقدام نماید. طرح مذکور شامل تغذیه کودکان در مدرسه، اصلاح کالبدی مدارس هدف، برگزاری دوره های تکمیلی برای دانش آموزان و مربیان و حمایت و توانمندسازی خانواده دانش آموزان می‌باشد. آیین‌نامه اجرایی این بند ظرف مدت دو ماه توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری وزارت آموزش و پرورش و نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور) تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید. ۲- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است در قالب سامانه پنجره واحد خدمات حمایت اجتماعی ایرانیان، موضوع بند (ب) ماده (۳۱) قانون برنامه هفتم پیشرفت، و بر اساس نیازمندیابی فعال، با مشارکت خیرین و سازمان‌های مردم نهاد، نسبت به شناسایی خانوارهای دچار فقر شدید، غیر تحت پوشش نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی) اقدام نموده و با همکاری نهادهای مذکور برای حمایت و توانمندسازی آن ها اقدام نماید. میزان حمایت از خانواده‌ها و افراد شناسایی شده و تأیید شده بر اساس آزمون وسع در ابتدا به مدت سه (۳) ماه معادل حداقل مستمری در نهادهای کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان

۱ . جهت مطالعه بیشتر در این خصوص به بخش ابتدایی گزارش تبصره‌ی ۶ بودجه‌ی سال ۱۴۰۳ مراجعه فرمایید[۶].

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		دولت نخستین بار در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ برای تأمین بار مالی متناسب-سازی مستمری بازنشستگان سه صندوق کشوری، لشکری و فولاد، منبع مالیاتی جدیدی را معرفی نمود. این ابزار با تحقق پایدار و شفاف فرآیند تأمین مالی سبب تعدیل کسری بودجه صندوق‌ها از این محل می گردد. به موجب جزء ۱ بند «ر» ماده ۲۸ قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت، مرحله دوم متناسب سازی با ۳۰٪ مابه‌التفاوت برای سال ۱۴۰۴ در نظر گرفته شده است که بند حاضر به دنبال شفاف سازی منابع لازم جهت تحقق این امر برای سه صندوق کشوری، لشکری و فولاد است. ۳) **تغییرات نسبت به حکم سال ۱۴۰۳:** دایره شمول این حکم با حکم قانون سال ۱۴۰۳ کمی متفاوت است. نرخ استاندارد مالیات بر ارزش افزوده در ماده (۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰، تعیین شده است. ازآنجاکه نرخ مالیات بر ارزش افزوده طلا، جواهر و پلاتین برابر نرخ ماده مذکور است اما به صورت جداگانه در ماده (۲۶) قانون مذکور ذکر شده و به ماده (۷) ارجاع داده نشده است؛ افزایش یک واحد درصدی در نرخ ماده (۷) در حکم سال ۱۴۰۳ به طلا، جواهر و پلاتین اصابت نمی‌کرد. در حکم حاضر به این نکته توجه شده و کل کالا و خدماتی که دارای نرخ استاندارد بوده‌اند از جمله طلا، جواهر و پلاتین مشمول افزایش یک واحد درصدی در نرخ شده‌اند. شایان ذکر است که مالیات بر ارزش افزوده به اصل طلا، جواهر و پلاتین اصابت نمی‌کند و صرفا به اجرت ساخت، حق‌العمل و سود فروشنده اصابت می‌کند. **۴) عملکرد ۶ ماهه وصولی از محل افزایش یک واحد درصدی:** عملکرد ۶ ماهه مالیات بر ارزش افزوده در سال ۱۴۰۳حاکی از آن است که وضعیت تحقق مالیات بر ارزش افزوده (سهم دولت، سلامت و متناسب‌سازی) تا پایان شهریور سال ۱۴۰۳ برابر با ۱۱۵ هزار میلیاد تومان بوده است. بر همین اساس منابع محقق‌شده جهت انجام متناسب‌سازی تا پایان شهریور سال ۱۴۰۳ تقریبا برابر ۷ هزار میلیاد تومان است[۶]. این در حالی است که مصارف برآوردی انجام متناسب‌سازی در این صندوق‌ها حدود ۷۰ هزارمیلیارد تومان تخمین زده می‌شود که به روشنی مبین عدم تکافوی منابع است. با توجه به آن‌که بنظر	بهزیستی است و سپس بر اساس ویژگی خانوار نسبت به توانمندسازی و تداوم حمایت‌ها اقدام خواهد شد. آیین نامه اجرایی این بند ظرف مدت دو ماه از اجرای این قانون، توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با همکاری نهادهای حمایتی (کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی) و وزارت کشور و سازمان برنامه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. ۳- سازمان برنامه و بودجه مکلف است با همکاری وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، وزارت جهادکشاورزی، معاونت مناطق محروم و توسعه روستایی ریاست جمهوری و سایر دستگاه‌های ذیربط حسب تشخیص وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ضمن ایجاد سامانه بهره‌مندی ایرانیان که نوع و میزان محرومیت مناطق مختلف تا سطح روستا را تعیین می‌کند، نسبت به تدوین برنامه جامع محرومیت زدایی بر اساس ابعاد مختلف محرومیت (دسترسی به آموزش، بهداشت، انرژی، آب و ...) هر منطقه اقدام کرده و از طریق دستگاه‌های اجرایی ذیربط در سطح استان اجرا نماید. ۴- منابع حاصل از صدر این بند صرفاً جهت اجرای طرح‌های جزء های ۱ تا ۳ آن و به ترتیب به نسبت یک دوم، یک چهارم و یک چهارم از طریق وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مصرف می‌گردد و هرگونه استفاده و هزینه کرد آن به جز در موارد مذکور ممنوع است.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		نمی‌رسد افزایش یک درصد مالیات بر ارزش افزوده اقلام موضوع بند (ب) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰ بتواند این شکاف را مرتفع نماید و با توجه به شفافیت جامعه هدف این حکم بر اساس جزء ۱ بند «ر» ماده ۲۸ قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت و عدم امکان محدودسازی آن، لازم است منابع کافی و متناسب با مخارج این موضوع در حکم حاضر معرفی گردد. باید به این نکته توجه داشت اخذ مالیات از همه افراد جامعه و صرف آن برای گروهی خاص از سه صندوق محل بحث است. از این‌رو، به نظر می‌رسد اتخاذ رویکردی جهت افزایش قدرت خرید تمامی مستمری‌بگیران از طریق طراحی و استقرار نظام تأمین اجتماعی چندلایه منطبق بر بند «الف» ماده ۳۱ قانون برنامه پنج ساله هفتم راهگشا باشد. **۵) پیشنهاد افزایش یک واحد درصد علاوه بر حکم فعلی و اختصاص آن به دهک‌های پایین درآمدی:** در نتیجه فشارهای اقتصاد، تعداد جمعیت فقیر در کشور افزایش یافته و به بالای ۲۵.۵ میلیون نفر (۳۰ درصد خانوارها) رسیده است. در این میان حدود ۵ درصد از جمعیت کشور با فقر شدید (گرسنگی) مواجه هستند. از طرفی، در نتیجه کاهش درآمد سرانه و همچنین فشارهای تورمی بخصوص در بخش‌هایی نظیر مسکن، وضعیت تغذیه خانوارها رو به وخامت گذاشته است. به نحوی که بیش از ۶۰ درصد از خانوارها حداقل ۲۱۰۰ کیلوکالری انرژی روزانه را دریافت نمی‌کنند. این موضوع بخصوص برای خانوارهای دارای کودک شدیدتر است و کودکان بیش از سایرین در معرض آسیب هستند. افزایش فقر علاوه بر تغذیه خانواده‌ها و کودکان بر وضعیت آموزش آن‌ها نیز تأثیر گذاشته است. آمارها نشان می‌دهد که از سال ۱۳۹۷ (تشدید تحریم‌ها و افزایش مشکلات ناشی از کرونا) آمار بازماندگی از تحصیل با یک جهش قابل توجه به حدود یک میلیون کودک رسیده است. همچنین سهم آموزش در سبد هزینه خانوارها در سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۳۹۷ تقریبا به یک پنجم کاهش پیدا کرده و از ۴.۷ درصد به ۱ درصد رسیده است. این در حالی است که در همین دوره، هزینه سرانه دولت برای هر دانش آموز (پس از تعدیل تورمی) نیز حدود ۱۵ درصد کاهش یافته است. به عبارت دیگر، به نظر می‌رسد طی	

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		سال‌های اخیر یکی از قربانیان مشکلات معیشتی و تشدید فقر کودکان و آموزش آنها بوده است. اگرچه رفع کامل فقر نیازمند تحقق رشدهای اقتصادی بالا و فراگیر است، دو گروه از جامعه نیازمند توجه فوری هستند و اگر به موقع نسبت به آنها اقدام حمایتی یا توانمندسازی صورت نگیرد، تبعات آن در آینده قابل جبران نخواهد بود: • **کودکان:** که وضعیت سلامت، تغذیه و آموزش فعلی آنها مسیر بلندمدت زندگی آنها و شرایط فقر کلی کشور را تعیین می‌کند. عدم توجه به موقع به این گروه می تواند به بین‌نسلی‌شدن فقر و فشارهای غیرقابل جبران به بازار کار، نظام حمایتی و نظام سلامت کشور وارد نماید. در این راستا، یک برنامه فقرزدایی مدرسه محور که همزمان ارتقاء وضعیت آموزشی و تغذیه کودکان و حمایت و توانمندسازی خانواده آن‌ها را پیگیری نماید مفید است. این برنامه قبلاً با مشارکت وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت آموزش و پرورش در کرمانشاه اجرا شده و نتایج مطلوبی در پی داشته است. • **افراد و خانوارهای دچار فقر شدید:** این گروه شامل افراد بسیار فقیری است که عموماً وضعیتی بدتر از میانگین افراد تحت پوشش نهادهای حمایتی دارند و به دلایل مختلف نظیر کارتن خوابی، فقدان هویت، طردشدگی، عدم آشنایی با رویه‌های اداری و ... تحت پوشش این نهادها نیستند و معمولاً رشد اقتصادی نیز بر وضعیت این گروه اثرمعناداری ندارد و حتما نیازمند حمایت و توانمندسازی هستند. بنابراین افزایش یک واحد درصدی مالیات بر ارزش افزوده و صرف آن در این زمینه از اولویت بالایی برخوردار است.	
د	در تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم بعد از عبارت «ده درصد (۱۰٪)» عبارت «مازاد بر چهل درصد (۴۰٪)» اضافه می‌شود. معافیت ناظر به مواد مذکور صرفاً نسبت به درآمد مشمول مالیات ابرازی برای عملکرد سال‌های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ است.	به‌منظور حمایت از رشد اشخاص حقوقی و مشاغل و تشویق آنها به ابراز صحیح درآمدهای مالیاتی، طبق تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به‌ازای هر ۱۰ واحد درصد افزایش درآمدهای ابراز مشمول مالیات این اشخاص نسبت به درآمد ابراز سال گذشته، یک واحد درصد (حداکثر تا ۵ واحد درصد) از نرخ مالیات آنها کسر می‌شود.	**موافق به شرط اصلاح** در تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم بعد از عبارت «ده درصد (۱۰٪)» عبارت «مازاد بر چهل درصد (۴۰٪)» اضافه می‌شود. معافیت ناظر به مواد مذکور صرفاً نسبت به درآمد مشمول مالیات ابرازی برای عملکرد سال‌های ۱۴۰۳ است.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		با توجه به شرایط تورمی کشور در سال‌های اخیر، صرف تداوم فعالیت اشخاص منجر به افزایش اسمی درآمدهای آنها و در نتیجه امکان بهره‌مندی همه از این معافیت می‌شود. بنابراین و به‌منظور تخصیص این معافیت به اشخاصی که واقعاً فعالیت خود را توسعه داده‌اند و نه عموم اشخاص، لازم است نصاب تعیین‌شده در تبصره ۷ ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) قانون مالیات‌های مستقیم به مقداری نزدیک به تورم سالانه کشور تغییر یابد. برای حل مشکل بیان شده در حکم بودجه سال ۱۴۰۴ نصاب تبصره (۷) ماده (۱۰۵) و تبصره ماده (۱۳۱) به ده درصد (۱۰٪) مازاد بر چهل درصد (۴۰٪) تغییر یافته است. بدین صورت ضمن حفظ این مشوق مالیاتی، این مشوق صرفاً مشمول اشخاصی که درآمد ابراز آنها مازاد بر تورم افزایش یافته‌است می‌شود. با توجه به آنکه در سال ۱۴۰۴، عملکرد سال ۱۴۰۳ اشخاص مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و همچنین از آنجا که احکام بودجه برای یک سال است نمی توان این حکم را برای عملکرد سال ۱۴۰۴ در نظر گرفت. شایان ذکر است که به لحاظ حقوقی، محدود شدن معافیت موضوع تبصره ۷ ماده [۱]۱۰۵ و تبصره ماده [۲]۱۳۱، به عملکرد سال های ۱۴۰۳ و ۱۴۰۴ ضمن اینکه مغایر اصل سالانه بودن بودجه است، مغایر حقوق مکتسبه مودیان سال-های پیش است.	
ذ	به‌منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به دولت اجازه داده می‌شود: ۱- در سال ۱۴۰۴حقوق گمرکی واردات دارو ، مواد اولیه دارو، ملزومات مصرفی پزشکی (که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند) و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن، کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و	**بند ۱:** ۱- با توجه به اختصاص ارز ترجیحی به منظور کاهش ارزش این کالاها، کاهش حقوق ورودی آنها نیز منطقی است . ۲- در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳، علاوه بر حقوق گمرکی، مالیات ارزش افزوده واردات این اقلام نیز کاهش یافته بود که پیشنهاد می‌شود این کاهش در لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نیز اعمال شود.	**بند اول:** **موافق به شرط اصلاح** به‌منظور حمایت از تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان به دولت اجازه داده می‌شود: ۱- در سال ۱۴۰۴حقوق گمرکی و مالیات ارزش‌افزوده واردات دارو، مواد اولیه دارو، ملزومات مصرفی پزشکی و شیرخشک مخصوص

۱ . تبصره۷- به ازای هر ده درصد (۱۰٪) افزایش درآمد ابرازی مشمول مالیات اشخاص موضوع این ماده نسبت به درآمد ابرازی مشمول مالیات سال گذشته آنها، یک واحددرصد و حداکثر تا پنج واحددرصد از نرخهای مذکور کاسته می‌شود. شرط برخورداری از این تخفیف تسویه بدهی مالیاتی سال قبل و ارائه اظهارنامه مالیاتی مربوط به سال جاری در مهلت اعلام شده از سوی سازمان امور مالیاتی است.

۲ . تبصره- به ازای هر ده درصد (10%) افزایش درآمد ابرازی مشمول مالیات اشخاص موضوع این ماده نسبت به درآمد ابرازی مشمول مالیات سال گذشته آنها، یک واحد درصد و حداکثر تا پنج واحد درصد از نرخهای مذکور کاسته می‌شود. شرط برخورداری از این تخفیف تسویه بدهی مالیاتی سال قبل و تسلیم اظهارنامه مالیاتی مربوطه در مهلت اعلام شده از سوی سازمان امور مالیاتی است.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	کشاورزی به یک درصد (۱٪) کاهش دهد. فهرست شناسه (کد) تعرفه‌های موضوع این بند یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تا زمان تصویب فهرست جدید، فهرست مصوب سال ۱۴۰۳ مبنای عمل است. ۲- حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان)، قطعات، مواد اولیه و واسطه‌ای تولیدی را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد.	۳- ضروری است مواردی که حقوق گمرکی و مالیات ارزش‌افزوده واردات آنها کمتر از یک درصد است به همان میزان کمتر باقی بماند. ۴- تامین ذخیره شش ماهه دارو و ملزومات پزشکی که در بند پ تبصره ۱۶ لایحه حاضر تکلیف شده است منجر به افزایش مجموع هزینه های زنجیره تامین می شود بنابراین این حکم که ناظر بر کاهش هزینه‌های تامین است از فشار ناشی از افزایش نقدینگی مورد نیاز برای اطمینان از ذخایر شش ماهه خواهد کاست. ۵- در راستای تحقق بند ۶ سیاست های کلی اقتصاد مقاومتی مبنی بر افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی پیشنهاد می شود عبارت "و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن" به قبل از عبارت «(که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند)» منتقل شود. **بند ۲:** این بند دارای دو ملاحظه‌ی جدی است. اول آنکه هدف از تصویب این قانون، کاهش حقوق ورودی ماشین آلاتی است که در خطوط تولید مورد استفاده قرار می‌گیرد، ولی در سال ۱۴۰۲ بسیاری از قطعات اولیه تولیدی (مانند قطعات منفصله‌ی خودرو و لوازم خانگی) نیز از تخفیف‌های موضوع این بند بهره برده‌اند. دوم آنکه علی رغم اینکه در قانون بودجه سال ۱۴۰۳ نیز این پیشنهاد داده و تصویب شده اما تاکنون به دلیل گستره ی زیاد و تاثیری که بر درامد دولت داشته است، اجرایی نشده است. شایان ذکر است که به جهت حقوقی، عبارت «به دولت اجازه داده می‌شود» از حیث تکلیف یا اختیار دولت دارای ابهام است. در جزء (۱)، عبارت کالاهای اساسی، واقد تعریف مشخص قانونی است. در جزء (۱)، عدم مهلت قانونی جهت تصویب فهرست جدید، محل ایراد است.	اطفال و مواد اولیه آن (که به تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد مشابه تولید داخل می‌باشند) ~~و شیرخشک مخصوص اطفال و مواد اولیه آن.~~ کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی و کشاورزی به یک درصد (۱٪) کاهش دهد. مواردی که کمتر از یک درصد (۱٪) است به همان میزان، باقی خواهد ماند. فهرست شناسه (کد) تعرفه‌های موضوع این بند یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط سازمان برنامه و بودجه کشور و با همکاری وزارتخانه‌های امور اقتصادی و دارایی، صنعت، معدن و تجارت، جهاد کشاورزی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه و به تصویب هیئت وزیران می‌رسد. تا زمان تصویب فهرست جدید، فهرست مصوب سال ۱۴۰۳ مبنای عمل است. **بند دوم:** **حذف یا موافق به شرط اصلاح** **پیشنهاد اول :** حذف حکم **پیشنهاد دوم:** حقوق گمرکی تمامی ماشین‌آلات و تجهیزات (با رعایت ماده (۳) قانون جهش تولید دانش‌بنیان) **خطوط تولید و قطعات مربوط به آن** را به دو درصد (۲٪) کاهش دهد.
ر	در اجرای قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۵، صادرکنندگان و یا زیرمجموعه ایشان مجازند با رعایت شرط مربوط به اطمینان از تأمین خدمات پس از فروش و بندهای (۱) و (۲) ماده (۴) و مواد (۶)، (۱۰) و (۱۳) قانون ساماندهی صنعت خودرو (مصوب ۱۴۰۰) تا سقف دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو از منابع ارزی حاصل	۱- اجازه واردات به صادرکنندگان: اینکه اجازه واردات تنها به صادرکنندگان داده شده، موجب می‌شود تا بسیاری از بازرگانان غیرمتخصص در امر صادرات، مبادرت به صادرات محصول به عنوان مجوزی برای واردات خودرو نمایند. بنابراین باید به کلیه‌ی واردکنندگان اجازه داده شود تا با ارز حاصل از صادرات اقدام به واردات خودرو نمایند.	**موافق به شرط اصلاح** در اجرای قانون هوای پاک مصوب ۱۳۹۶/۴/۲۵، کلیه‌ی متقاضیان واردات خودرو که اقدام به ارائه «گواهی واردات خودرو» کرده اند، مجازند با رعایت شرط مربوط به اطمینان از تأمین خدمات پس از فروش و بندهای (۱) و (۲) ماده (۴) و مواد (۶)، (۱۰) و (۱۳) قانون

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	از صادرات خود با پرداخت کلیه عوارض و حقوق قانونی نسبت به واردات خودروی سواری نو اقدام کنند. علاوه بر سقف مزبور استفاده از سایر منابع ارزی به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت واردات خودرو مطابق ترتیبات قانونی مجاز خواهد بود. حقوق ورودی خودروهای مذکور صد درصد (۱۰۰٪) تعیین می‌شود و نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی و مالیات نیز برابر نرخ ارز بازار مرکز مبادله طلا و ارز است. منابع حاصل از حقوق ورودی این بند به ردیف .... واریز می‌شود. تفکیک سهمیه هر یک از متقاضیان توسط شورای اقتصاد تعیین و حداکثر ظرف یک ماه ابلاغ می‌شود. اشخاص مذکور مجازند نسبت به واگذاری ارز مذکور به سایر واردکنندگان و همچنین بهره‌برداری از بازار سرمایه جهت عرضه خودرو در داخل کشور با رعایت مقررات بازار سرمایه اقدام کنند. واردات خودرو در چارچوب این بند و سقف مقرر منجر به رفع تعهد ارزی صادرکنندگان می‌شود. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است ظرف یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این بند را تهیه نماید و به تصویب هیئت وزیران برساند.	۲- منابع ارزی از محل صادرات خود: با اصلاح مورد یک، اینجا نیز باید منابع ارزی حاصل از صادرات خود و غیر اضافه شود. ۳- نهایتا موضوع نحوه تعیین سهمیه هاست. شورای اقتصاد توانمندی برای این موضوع ندارد. حکم این بند به دلیل ایجاد زمینه فساد مغایر بند ۱۹ سیاست-های اقتصاد مقاومتی به شمار می رود. با توجه به وجود سقف ارزی برای واردات خودرو و وجود مازاد تقاضا برای واردات، به منظور حذف رانت واردکنندگان خودرو پیشنهاد می شود که صرفا واردکنندگان دارای «گواهی واردات خودرو» امکان استفاده از ارز صادراتی برای واردات خودرو را داشته باشند و گواهی واردات خودرو در بازار سرمایه معامله شود. ۴- از آنجایی که تولید خودرو به صورت قطعات منفصله تفاوت خاصی با واردات خودرو ندارد، همچنین به دلیل آنکه خودروهای وارداتی بر تنظیم بازار و احساس رضایت عمومی اثر بیشتری دارند، و با توجه به آنکه هیچ سقف و محدودیتی برای تامین ارز خودروهای مونتاژی در ایران وجود ندارد و این نوع خودروها نیز طی چند سال گذشته، هر ساله رشد تیراژ بیش از ۵۰ درصدی را تجربه کرده اند، پیشنهاد می شود که سقف تامین ارز واردات و مونتاژ مشترکا اعلام و سقف ارزی هر کدام مشخص گردد.	ساماندهی صنعت خودرو (مصوب ۱۴۰۰) ~~تا سقف دو میلیارد (۲.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) یورو~~ از منابع ارزی حاصل از صادرات خود یا صادرات غیر با پرداخت کلیه عوارض و حقوق قانونی نسبت به واردات خودروی سواری نو اقدام کنند. ~~علاوه بر سقف مزبور استفاده از سایر منابع ارزی به تشخیص بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران جهت واردات خودرو مطابق ترتیبات قانونی مجاز خواهد بود.~~ حقوق ورودی خودروهای مذکور صد درصد (۱۰۰٪) تعیین می‌شود و نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی و مالیات نیز برابر نرخ ارز بازار مرکز مبادله طلا و ارز است. منابع حاصل از حقوق ورودی این بند به ردیف .... واریز می‌شود. ~~تفکیک سهمیه هر یک از متقاضیان توسط شورای اقتصاد تعیین و حداکثر ظرف یک ماه ابلاغ می‌شود. اشخاص مذکور مجازند نسبت به واگذاری ارز مذکور به سایر واردکنندگان و همچنین بهره‌برداری از بازار سرمایه جهت عرضه خودرو در داخل کشور با رعایت مقررات بازار سرمایه اقدام کنند. واردات خودرو در چارچوب این بند و سقف مقرر منجر به رفع تعهد ارزی صادرکنندگان می‌شود.~~ منابع حاصل از فروش گواهی واردات به صندوق حمایت از صنایع پیشرفته واریز شده صرف توسعه حمل و نقل عمومی و تحقیق و توسعه در راستای تولید خودروهای رقابت پذیر می‌شود. سقف واردات خودرو سواری و قطعات منفصله خودروهای سواری با داخلی سازی کمتر از ۴۰ درصد، چهار میلیارد دلار تعیین می‌شود که وزارت صمت سهم واردات خودرو از این مقدار را تعیین خواهد کرد. وزارت امور اقتصادی ودارایی مکلف است با همکاری وزارت صنعت، معدن و تجارت ~~مکلف است~~ ظرف یک ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، آیین‌نامه اجرایی این بند شامل نحوه عرضه و خرید گواهی واردات خودرو را تهیه نماید و به تصویب هیئت وزیران برساند.
ز	در سال ۱۴۰۴، مجموع پرداختی یا تخصیصی به کارکنان دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از قبیل حقوق و مزایا (اعم از مزایای مربوط به شغل و یا شاغل)، مقرری یا مزد، حق‌السعی، حق شغل،	نکات زیر پیرامون این بند قابل توجه است: ۱- مطابق این بند مجموع حقوق و مزایای مختلفی که کارمند یا کارگر تحت هر عنوان چه از یک و چه از چند کارفرما دریافت می‌کند بر مبنای معافیت	**موافق به شرط اصلاح** در سال ۱۴۰۴، مجموع پرداختی یا تخصیصی به کارکنان دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از قبیل حقوق و مزایا (اعم از مزایای مربوط

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	حق شاغل، رفاهی و انگیزشی، بهره‌وری، فوق‌العاده‌ها، اضافه‌کار، حق‌الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به‌صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره (۱) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم) باشد پس از کسر معافیت‌های مصرح در قوانین، به شرح زیر مشمول مالیات‌بردرآمد حقوق است: ۱- سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی در سال ۱۴۰۴ مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. ۲- نرخ مالیات بر مجموع درآمد حقوق اشخاص حقیقی به شرح زیر می‌باشد: ۲-۱- نسبت به مازاد مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪) ۲-۲- نسبت به مازاد سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪) ۲-۳- نسبت به مازاد چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪) ۲-۴- نسبت به مازاد شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سی‌درصد (۲۵٪) ۲-۵- نسبت به مازاد هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰)، به بالا، سی‌درصد (۳۰٪)	پایه و پلکان نرخ مشمول مالیات می‌شوند. در این راستا متن حکم لایحه بودجه سال ۱۴۰۴ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۳، اصلاحات جزیی داشت تا شفاف و صریح اعلام شود که تمامی مزایا مشمول مالیات حقوق است و راه فرار مالیاتی از این محل بسته شود. ۲- پلکان نرخ جهت رعایت عدالت به صورت تصاعدی نسبت به مازاد درآمد در شش پلکان معاف، ۱۰٪، ۱۵٪، ۲۰٪، ۲۵٪ و ۳۰٪ است. ۳- همان‌طور که پیش از این اشاره شد، افزایش ۲۰ درصدی همگانی حقوق باعث می‌شود حقوق خالص از مالیات برای گروه‌های کم‌درآمد ۲۰٪ افزایش یابد؛ در حالی که با توجه به گسترش معافیت‌های مالیاتی، این افزایش برای گروه‌های با درآمد متوسط یا بالا بیش از این مقدار است. در نتیجه، فاصله‌ی حقوق‌های دریافتی دو دسته در سال ۱۴۰۴ افزایش پیدا می‌کند که از نظر عدالتی مطلوب نیست. ۴- در این بند قضات و اعضای هیات علمی از پلکان نرخ مستثنی شده‌اند که اقدامی تبعیض‌آمیز و خلاف عدالت است. مطابق این حکم قضات و اعضای هیات علمی تنها مشمول دو پله ۱۰٪ و ۲۰٪ خواهند شد. به عبارت دیگر تا میزان معافیت پایه (۲،۸۸۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال) معاف و تا ۷ برابر معافیت پایه (۲۰،۱۶۰،۰۰۰،۰۰۰۰ ریال) مشمول ۱۰٪ و بیش از این مقدار مشمول ۲۰٪ خواهد بود. باتوجه به فاصله زیاد پلکان اول و دوم، اغلب قضات و اعضای هیات علمی مشمول نرخ ۱۰٪ خواهند شد که موجب نقض عدالت افقی و عدالت عمودی و اعتراض اقشار دیگر می‌شود. مستثنی شدن اعضای هیئت علمی و قضات دادگستری از ترتیبات مقرر در این بند به دلیل تبعیض ناروا مغایر بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی به شمار می رود. بنابراین لازم است این استثناء حذف شود. ۵- در خصوص «قرارداد پژوهشی» مشمول مالیات مقطوع مطابق تبصره (۲) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم خواهد بود. باتوجه به اینکه ماهیت قرارداد پژوهشی با حقوق و دستمزد متفاوت است به درستی تصریح شده است که قراردادهای پژوهشی مشمول این بند نیست؛ زیرا قراردادهای	به شغل و یا شاغل)، مقرری یا مزد، حق‌السعی، حق شغل، حق شاغل، رفاهی و انگیزشی، بهره‌وری، فوق‌العاده‌ها، اضافه‌کار، حق‌الزحمه، حق مشاوره، حق حضور در جلسات، پاداش، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق پژوهش و کارانه اعم از مستمر یا غیرمستمر که به‌صورت نقدی و غیرنقدی، از یک یا چند منبع، در بخش دولتی و یا غیردولتی، چه از کارفرمای اصلی و یا غیراصلی (موضوع تبصره (۱) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم) باشد و همچنین درآمد اختصاصی (موضوع ماده (۲۱۷) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی آن و تبصره (۱) ماده (۳۹) مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷)، پس از کسر معافیت‌های مصرح در قوانین، به شرح زیر مشمول مالیات‌بردرآمد حقوق است: ۱- سقف معافیت مالیاتی سالانه موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۶۶ با اصلاحات و الحاقات بعدی در سال ۱۴۰۴ مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تعیین می‌شود. ۲- نرخ مالیات بر مجموع درآمد حقوق اشخاص حقیقی به شرح زیر می‌باشد: ۲-۱- نسبت به مازاد مبلغ دو میلیارد و هشتصد و هشتاد میلیون (۲.۸۸۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، ده درصد (۱۰٪) ۲-۲- نسبت به مازاد سه میلیارد و ششصد میلیون (۳.۶۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، پانزده درصد (۱۵٪) ۲-۳- نسبت به مازاد چهار میلیارد و پانصد و شصت میلیون (۴.۵۶۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال، بیست درصد (۲۰٪) ۲-۴- نسبت به مازاد شش میلیارد (۶.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰) سی‌درصد (۲۵٪)

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	تمامی افرادی که در بخش‌های دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از جمله ساعتی، روزمزد، قراردادی، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق‌الزحمه، حق نظارت، حق‌التألیف، حق فنی و پاداش شورای حل اختلاف دریافتی دارند، نیز مشمول مالیات حقوق هستند. اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و آموزشی و قضات دادگستری از شمول این حکم مستثنی و مشمول ماده (۸۵) قانون مالیات‌های مستقیم هستند. ضمناً مالیات قراردادهای پژوهشی مشمول حکم تبصره (۲) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۷ است. ۳- برای تعیین مالیات بر مجموع درآمد یادشده، پرداخت‌کنندگان قبل از هر پرداخت یا تخصیص آن مکلف‌اند فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان و میزان پرداخت یا تخصیص را برای محاسبه و تعیین مالیات متعلق به سامانه سازمان امور مالیاتی کشور ارسال نمایند. از تاریخ اعلام میزان مالیات مربوط به هر کارفرما در سامانه حداکثر تا پایان ماه بعد، پرداخت‌کننده باید نسبت به کسر و پرداخت مالیات اعلامی اقدام نماید. رعایت ترتیبات مذکور، جایگزین تکالیف مقرر در ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود. در صورت عدم پرداخت مالیات در موعد مقرر، سازمان امور مالیاتی از طریق عملیات اجرای وصول مالیات نسبت به وصول آن اقدام می‌نماید. ۴- درآمد حاصل از عناوین برشمرده شده فوق و سایر عناوین که از مصادیق درآمد مواد (۸۲) و (۸۳) قانون مالیات‌های مستقیم نباشند، کماکان و همانند سال‌های گذشته، مشمول مالیات بر درآمد حقوق است.	پژوهشی ماهیتا دارای هزینه‌های پژوهشی، حق‌الزحمه کارآموزان و... است که بیشتر مشابه عملکرد مشاغل است. بنابراین بهترین رویکرد در مواجهه با این قراردادها مالیات مقطوع بر کل مبلغ قرارداد با نرخ مشخص کمتر از مالیات حقوق و مشاغل است. ۶- در جزء (۳) این بند پیشنهاد شده است تا سازمان امور مالیاتی کشور به منظور رعایت حقوق مردم مندرج در فصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، خلاصه اطلاعات مربوط به حقوق و دستمزد کارکنان، از جمله اقلام حقوق و مزایای دریافتی، اقلام کسورات قانونی، درآمد مشمول مالیات و میزان مالیات را به تفکیک کارفرما، از طریق سامانه مودیان برای تمامی کارکنان نمایش دهد. شفافیت اقتصادی و نظام مالیاتی از جمله موضوعاتی هستند که به شدت با تامین حقوق عمومی که تنظیم‌کننده روابط میان دولت و مردم است در ارتباط‌اند. شفافیت اقتصادی به معنای دسترسی آسان به اطلاعات اقتصادی و مالی دولت است و یکی از عوامل مهمی است که این امکان را فراهم می‌کند تا مردم بتوانند بر عملکرد دولت را نظارت کنند و از فساد جلوگیری شود. در حقیقت نظام مالیاتی نیز بخشی از حقوق مردم است که می‌تواند به افزایش اعتماد عمومی به دولت کمک کند. ۷- یکی از راه‌های جدید فرار مالیاتی برخی شرکت‌ها، استفاده نابجا از معافیت بیمه عمر است. در واقع این اشخاص به صورت صوری حقوق کارکنان را در قالب بیمه عمر و زندگی پرداخت می‌کنند و مجدد از شرکت بیمه، بخش عمده آن را پس می‌گیرند. برای جلوگیری از این فرار مالیاتی و به منظور اینکه تنها بیمه پردازان واقعی مشمول معافیت شوند ضروری است سقف معافیت بیمه عمر تا ۱۰٪ معافیت حقوق لحاظ شود. ۸- درآمد اختصاصی وزارت امور اقتصادی و دارایی و سازمان امور مالیات از محل یک درصد درآمدهای مالیاتی تاکنون مشمول مالیات نبوده است. اکنون که سایر مزایا مشمول مالیات حقوق است، لازم است به جهت رعایت عدالت مالیاتی، بهتر است این‌گونه درآمدها نیز مشمول مالیات گردد. شایان ذکر است که در جزء ۳، به دلیل اصلاح قوانین دائمی و همچنین ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر بند الف ماده ۱۳ بوده و نیازمند رای دو سوم است.	۵-۲- نسبت به مازاد هشت میلیارد ریال (۸.۰۰۰.۰۰۰.۰۰۰)، به بالا، سی‌درصد (۳۰٪) تمامی افرادی که در بخش‌های دولتی و غیردولتی تحت هر عنوان از جمله ساعتی، روزمزد، قراردادی، حق‌التدریس، حق‌التحقیق، حق‌الزحمه، حق نظارت، حق‌التألیف، حق فنی و پاداش شورای حل اختلاف دریافتی دارند، نیز مشمول مالیات حقوق هستند. ~~اعضای هیئت‌علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی و آموزشی و قضات دادگستری از شمول این حکم مستثنی و مشمول ماده (۸۵) قانون مالیات‌های مستقیم هستند.~~ ضمناً مالیات قراردادهای پژوهشی مشمول حکم تبصره (۲) ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم الحاقی ۱۳۹۶/۴/۲۷ است. ۳- برای تعیین مالیات بر مجموع درآمد یادشده، پرداخت‌کنندگان قبل از هر پرداخت یا تخصیص آن مکلف‌اند فهرستی متضمن نام و نشانی دریافت‌کنندگان و میزان پرداخت یا تخصیص را برای محاسبه و تعیین مالیات متعلق به سامانه سازمان امور مالیاتی کشور ارسال نمایند. از تاریخ اعلام میزان مالیات مربوط به هر کارفرما در سامانه حداکثر تا پایان ماه بعد، پرداخت‌کننده باید نسبت به کسر و پرداخت مالیات اعلامی اقدام نماید. رعایت ترتیبات مذکور، جایگزین تکالیف مقرر در ماده (۸۶) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود. در صورت عدم پرداخت مالیات در موعد مقرر، سازمان امور مالیاتی از طریق عملیات اجرای وصول مالیات نسبت به وصول آن اقدام می‌نماید. همچنین سازمان امور مالیاتی کشور موظف است به منظور رعایت حقوق عمومی امکان نمایش خلاصه اقلام اطلاعاتی مربوط به حقوق و دستمزد را از طریق سامانه مودیان برای حقوق‌بگیران فراهم نماید. ۴- درآمد حاصل از عناوین برشمرده شده فوق و سایر عناوین که از مصادیق درآمد مواد (۸۲) و (۸۳) قانون مالیات‌های مستقیم نباشند، کماکان و همانند سال‌های گذشته، مشمول مالیات بر درآمد حقوق است.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
			۵- پرداختی بابت انواع بیمه‌های عمر و زندگی موضوع ماده (۱۳۷) قانون مالیات‌های مستقیم، تا سقف ۱۰٪ معافیت موضوع ماده (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم قابل کسر از درآمد مشمول مالیات می‌باشد.
ژ	سقف استرداد مالیات و عوارض موضوع کالاهای بند (الف) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش‌افزوده به میزان نرخ فروش محصول تولیدی در داخل کشور می‌باشد.	۱- این بند در خصوص استرداد مالیات کالاهای نفتی است که نرخ آن‌ها ۱۵ یا ۳۰ درصد است. مقصود حکم این است که در صورتی که این کالاها به عنوان مواد اولیه استفاده شوند، استرداد آن‌ها صرفا تا سقف نرخ مالیات محصول تولیدی (به عنوان مثال ۱۰٪) خواهد بود. البته متن این حکم اندکی ابهام دارد، زیرا «نرخ فروش» کژتابی دارد و بهتر است به «نرخ مالیات و عوارض فروش» اصلاح شود. ۲- طبق تبصره (۳) ماده (۲۶) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۴۰۰، اعتبار مالیات بر ارزش افزوده کالاهای مورد بحث، صرفا در صورتی که به عنوان «مواد اولیه اصلی» به کار برده شوند قابل پذیرش است. بنابراین مالیات بر ارزش افزوده فرآورده‌های نفتی که در مصارفی غیر از مواد اولیه اصلی (مانند سوخت) به کار برده می‌شوند، قابل استرداد نبوده و با تصویب حکم لایحه بودجه، این موارد تغییری نسبت به روند فعلی مشاهده نخواهند کرد. ۳- طبق تبصره (۴) ماده (۱۷) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب سال ۱۳۸۷، استرداد مالیات کالاهای خاص از کالاهای مورد اشاره در بند «الف» ماده (۲۶) صرفا در مراحل واردات، تولید و توزیع مجدد آنها قابل انجام است. درواقع عدم استرداد مالیات بر ارزش افزوده کالاهای نفتی که به عنوان مواد اولیه اصلی استفاده می‌شوند، در قانون پیشین ارزش افزوده نیز وجود داشته است. بنابراین می‌توان گفت در ۲ سال اخیر و با تصویب قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید شاهد تغییر رویه در استرداد ارزش افزوده این اقلام هستیم. ۴- قیمت خوراک پتروشیمی‌ها در ایران اختلاف معناداری با قیمت صادراتی گاز دارد. با توجه به قیمت خوراک فعلی و طبق بررسی های به عمل آمده، اعمال سقف بر استرداد مالیات بر ارزش افزوده خوراک پتروشیمی‌ها، منجر به زیان‌ده شدن این واحدها نمی‌شود.	**موافق به شرط اصلاح** سقف اعتبار مالیاتی قابل پذیرش بابت خرید کالاهای موضوع بند الف ماده ۲۶ قانون مالیات بر ارزش افزوده، با رعایت سایر مقررات، حداکثر به میزان مالیات و عوارض فروش آنها می‌باشد و مازاد بر آن به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی می‌باشد.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
س	در راستای اجرای بند (پ) ماده (۲۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت و به‌منظور هدفمندسازی مشوق‌های مالیاتی، بهره‌مندی از نرخ صفر مالیاتی موضوع بند (ث) ماده (۱۴) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت مصوب سال ۱۴۰۲، صرفا برای شرکت‌های پذیرفته شده در بازار بورس و فرابورس که دارای رشته فعالیت تولید و خدمات ایران‌گردی و جهانگردی و دارای کد در طبقه‌بندی آی اس آی سی (ISIC) مرکز آمار ایران و پروانه بهره‌برداری در مراجع ذی‌صلاح می‌باشند، امکان‌پذیر است.	با توجه به معافیت هزینه‌های سود و کارمزد ناشی از تسهیلات بانکی، ایجاد مشوق مالیاتی برای تامین مالی از محل سود دوره مالی لازم و صحیح است ولی این مشوق می‌بایست در چارچوبی مشخص و کنترل شده اعطا شود تا امکان فرار مالیاتی را مهیا نسازد. در غیر این صورت یک شرکت می‌تواند با عدم تقسیم سود و افزایش سرمایه از محل سود دوره مالی، از پرداخت مالیات خودداری نماید. این درحالی است که افزایش سرمایه از طریق افزایش قیمت سهام در بازار، موجب ایجاد عایدی سرمایه برای سهام‌داران این شرکت می‌شود. از آن‌جایی که در ایران مالیات بر عایدی سرمایه وجود ندارد، در صورت اعمال این معافیت برای تمامی شرکت‌های بورسی، سهام‌داران عمده شرکت با افزایش سرمایه از محل سود دوره مالی و در ادامه کسب درآمد از محل عادی سهام می‌توانند از پرداخت هرگونه مالیات خودداری نمایند. بنابراین متن لایحه بودجه که اقدام به اختصاص این بهره‌مندی به شرکت‌های تولیدی و ایران‌گردی می‌نماید، اقدام مناسبی است. شایان ذکر است که از منظر حقوقی، این بند به دلیل ماهیت غیربودجه و اصلاح قوانین دائمی (بند ث ماده ۱۴ قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها)[1] مغایر اصل ۵۲ و بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی ضمن قوانین بودجه به نظر می رسد.	**موافق**
ش	وزرات راه و شهرسازی نسبت به اعمال وجه التزام ناشی از عدم پرداخت به موقع عوارض به مأخذ نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی برای سپرده بلند مدت اقدام کند. فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران به‌منظور حمایت از الکترونیکی کردن آزادراه‌های کشور، موظف به اخذ مفاصاحساب	با توجه به اینکه در قانون بودجه ۱۴۰۳ بر خلاف قانون بودجه ۱۴۰۲، الزام به اخذ مفاصاحساب عوارض آزادراهی در هنگام صدور بیمه شخص ثالث حذف گردید، در نظر گرفتن نرخ سود سپرده بلند مدت برای تأخیر در پرداخت عوارض آزادراهی مثبت ارزیابی می‌شود.	**موافق به شرط اصلاح** ~~وزارت راه و شهرسازی نسبت به اعمال وجه التزام ناشی از عدم پرداخت به موقع عوارض به مأخذ نرخ سود مصوب هیأت عالی بانک مرکزی برای سپرده بلند مدت اقدام کند.~~

۱ . ماده ۱۴: به منظور فراهم ساختن زمینه سرمایه گذاری عموم مردم در انواع طرح(پروژه) های تولیدی یا زیربنایی و طرحهای تملک دارایی های سرمایه ای، ترویج فرهنگ سرمایه گذاری غیرمستقیم با هدف کاهش هزینه‌های تأمین مالی، موارد زیر مشمول مالیات به نرخ صفر می باشد:

...

بند ث: مالیات بر درآمد آن بخش از سود تقسیم نشده سال مالی قبل شرکتهای پذیرفته‌شده در بهابازار (بورس) و فرابورس که به حساب سرمایه شرکت انتقال یافته (موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم) و تا ده ماه پس از تصویب افزایش سرمایه، در اداره ثبت شرکتها ثبت شود. در صورتی که اشخاص بهره‌مند از مشوق مالیاتی موضوع این ماده اقدام به کاهش سرمایه کنند، مالیات متعلق در سال کاهش سرمایه مطالبه و وصول می شود.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	بدهی‌های ناشی از عوارض آزادراهی از متقاضیان تعویض پلاک خودرو می‌باشد. بانک‌مرکزی موظف است به منظور حمایت از الکترونیکی کردن آزادراه‌های کشور بگونه‌ای اقدام نماید که در چارچوب مقررات، امکان پرداخت تعرفه آزادراه‌ها از حساب بانکی اشخاص فراهم شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و بانک مرکزی با همکاری فراجا و سازمان برنامه و بودجه، حداکثر ظرف یک ماه از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	همچنین الزام به اخذ مفاصاحساب بدهی‌های ناشی از عوارض آزادراهی از متقاضیان تعویض پلاک خودرو در لایحه بودجه ۱۴۰۴ همچون سنوات گذشته تکرار شده که مثبت ارزیابی شده و در نقدشوندگی بدهی‌های یادشده موثر است. درباره بخش پایانی این بند، باید این نکته را یادآوری کرد که **در صورت اجرایی شدن برداشت عوارض آزادراهی از حساب بانکی اشخاص، به صورت خودکار بدهی عوارض یادشده کاهش چشمگیری خواهد داشت؛** بنابراین به دلیل ملاحظات اجتماعی پیشنهاد می‌شود **بخش ابتدایی این بند (افزایش سود تأخیر در پرداخت عوارض) از لایحه بودجه ۱۴۰۴ حذف شود.** از ملاحظه‌ی اجتماعی، منظور نارضایتی‌ای است که ممکن است در صورت هم‌زمانی اجرای برداشت عوارض آزادراه از حساب اشخاص و تعیین جرایم برای تأخیر در پرداخت برای کاربران آزادراه ها (مردم) بوجود آید. شایان ذکر است که از منظر حقوقی، واگذاری تعیین نرخ وجه التزام ناشی از عدم پرداخت به موقع عوارض، به میزانی که هیأت عالی بانک مرکزی تعیین می‌کند، مغایر اصل ۵۱ و ۸۵ قانون اساسی به نظر می رسد. به رسمیت شناختن صلاحیت هیئت عالی بانک مرکزی در وضع مقررات، مغایر اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی است. ماده ۷ قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۲[1] ناظر بر صلاحیت هیئت‌عالی است که این قانون	فرماندهی کل انتظامی جمهوری اسلامی ایران به‌منظور حمایت از الکترونیکی کردن آزادراه‌های کشور، موظف به اخذ مفاصاحساب بدهی‌های ناشی از عوارض آزادراهی از متقاضیان تعویض پلاک خودرو می‌باشد. بانک مرکزی موظف است به منظور حمایت از الکترونیکی‌کردن آزادراه‌های کشور بگونه‌ای اقدام نماید که در چارچوب مقررات، امکان پرداخت تعرفه آزادراه‌ها از حساب بانکی اشخاص فراهم شود. آیین‌نامه اجرایی این بند به پیشنهاد وزارت راه و شهرسازی و بانک مرکزی با همکاری فراجا و سازمان برنامه و بودجه، حداکثر ظرف یک ماه از ابلاغ این قانون به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.

۱. ماده ۷-
الف - اعضاي هيأت عالي عبارتند از:
۱ -رئيس كل (رئيس هيأت عالي)
۲ -وزير امور اقتصادي و دارايي
۳ -رئيس سازمان برنامه و بودجه كشور
۴ -دو نفر اقتصاددان متخصص در زمينه سياستگذاري پولي و ارزي
۵ -دو نفر متخصص در حوزه بانكداري (يك نفر در زمينه حقوق بانكي و يك نفر در زمينه امور مالي)
۶ -معاون سياستگذاري پولي
۷ -معاون تنظيم گري و نظارت

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با اصلاح بند «الف» ماده (۷) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.	
ص	معادل ۳۵ درصد عوارض آلایندگی (عوارض سبز) وصولی موضوع مواد (۲۷) و (۴۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده- مصوب سال ۱۴۰۰ که در اختیار شهرداری‌ها مرتبط قرار می‌گیرد، در چارچوب مصوبات کمیته برنامه‌ریزی و توسعه شهرستان و با تأیید و تحت نظارت واحد استانی مرتبط سازمان حفاظت محیط زیست، صرفاً جهت توسعه ناوگان حمل‌ونقل عمومی و اجرای کمربند سبز مدیریت پسماند و رفع و کاهش آلودگی هوای همان شهر صرف می‌گردد. شهرداری‌ها موظفند گزارش عملکرد این بند را هر سه ماه یکبار به شورای برنامه‌ریزی استان و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی همان استان و سازمان حفاظت محیط زیست (واحد تابعه آن) ارائه نمایند.	اختصاص بخشی از ۳۵ درصد از منابع حاصل از این ماده برای نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی اعم از ریلی (واگن قطار شهری) و غیرریلی (اتوبوس، مینی‌بوس و ون) مثبت ارزیابی می‌شود. در ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده، مبنای دریافت عوارض سبز و در ماده ۴۰، نحوه توزیع آن بین شهرداری‌ها و دهیاری‌ها تعیین شده است. تصویب بند (ص) تغییری در اصل قانون ایجاد نخواهد کرد و صرفاً موارد مصرف بخشی از این عوارض را مشخص نموده است. در سال ۱۴۰۲، بنا بر آمار دیوان محاسبات کشور، کل عوارض وصولی ناشی از ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده، حدود ۱۲ هزار میلیارد تومان بوده است. ۳۵ درصد از این عوارض این سال معادل ۴.۲ هزار میلیارد تومان خواهد بود. با فرض رشد متناسب این درآمد با تورم، پیش‌بینی می‌شود که میزان عوارض موضوع این بند به حدود ۷.۱ هزار میلیارد تومان در سال ۱۴۰۴ برسد. همچنین، برای مثال بر اساس سند بودجه ۱۴۰۳ شهرداری تهران، عوارض آلایندگی به مبلغ ۹۰ میلیارد تومان برآورد شده است که با فرض رشد متناسب با تورم، انتظار می‌رود این رقم در سال ۱۴۰۴ به حدود ۱۲۰ میلیارد تومان برسد که در مقابل رقم سقف بودجه این شهرداری قابل توجه نیست. با توجه به اینکه مبلغ مورد تصمیم‌گیری در تبصره چشمگیر نبوده و موارد مصرف نیز همراستا با وظایف مهم شهرداری های سراسر کشور است، تصویب این حکم توصیه می شود.	**موافق**

۸ -دادستان کل کشور
دو نفر از نمایندگان مجلس شوراي اسلامي مقرر در تبصره بند «الف» ماده (۶) این قانون به عنوان ناظر (بدون حق رأي) در جلسات هيأت عالي شركت ميكنند. اين افراد، مشمول قواعد مديريت تعارض منافع هستند.
تبصره - اعضاي موضوع اجزاي (۱)، (۴)، (۵)، (۶) و (۷) اين بند بايد تسلط كافي به مباني بانكداري اسلامي و روشهاي اجراي آن داشته باشند.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		همچنین این حکم می‌تواند معضل فقدان منابع درآمدی برای اجرای صحیح ماده (۱۰) قانون هوای پاک (موضوع افزایش ناوگان حمل‌ونقل عمومی) را نیز مرتفع نماید. البته، مبتنی بر دانش شهرسازی و تجربه شهرداری‌ها و ضرورت گذار به سمت شهرسازی انسان محور، در وهله نخست باید افزایش سهم سفرهای غیرموتوری (پیاده و دوچرخه) حتی در کلانشهرها دنبال شود و این سیاست مقدم بر توسعه حمل و نقل عمومی است.	
ض	هرگونه منافع حاصل از نگهداری وجوه اشخاص در اتاق‌های پایاپای در بازار سرمایه به‌عنوان درآمد در صورت‌های مالی ثبت و مشمول مالیات‌بردرآمد خواهد شد.	این حکم تا کنون در لوایح، طرح‌ها و قوانین وجود نداشته است و در مجموع حکم مبهمی است. عبارت «هرگونه منافع» عبارتی مبهم و به دلیل عدم تعیین موارد مشمول مالیات، مغایر اصل ۵۱ قانون اساسی است. اتاق پایاپای در بازار سرمایه تعریف قانونی مشخص ندارد. منظور از اشخاص چه کسانی هستند؟ لازم است به این موضوع توجه داشت که الزاماً تمامی منافع در صورت‌های مالی منعکس نمی‌شود تا بتوان از آن مالیات‌ستانی کرد. ضروری است این حکم در قوانین دائمی مورد ارزیابی و تصویب قرار گیرد.	**حذف**
ط	عایدی دولت از محل سود خالص سالانه قبل از کسر مالیات موضوع بند (ب) ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی مصوب سال ۱۴۰۲ معادل(۵۰) درصد تعیین می‌گردد.	طبق ماده (۵۶) قانون بانک مرکزی لازم است عائدی دولت پس از کسر اندوخته قانونی معادل ۵۰ درصد و اندوخته احتیاطی مشخص شود. بنابراین در متن لایحه صفربودن اندوخته احتیاطی در نظر گرفته شده است که با قانون بانک مرکزی مبنی بر تعیین اندوخته احتیاطی توسط رئیس کل و تصویب مجمع عمومی مغایر و همچنین نسبت این دو بند محل ابهام است.	**حذف**
ظ	به‌منظور ترغیب استفاده از حمل‌ونقل ریلی در جابه‌جایی بارهای معدنی، نرخ عوارض جابه‌جایی بار معدنی از جاده به‌استثنای شن و ماسه و خاک رس، بر اساس تن- کیلومتر، پانزده (۱۵٪) درصد تعیین می‌گردد. از این میزان ده واحد (۱۰٪) درصد سهم سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای بوده و پنج واحد (۵٪) درصد از این عوارض به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد تا از طریق ردیف درآمد- هزینه‌ای و پس از مبادله موافقتنامه از طریق دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، صرف بهسازی، نوسازی و توسعه خطوط ریلی مرتبط با	**حکم در راستای برنامه هفتم است.** برنامه هفتم پیشرفت در ماده (۵۶) سهم ۳۰ درصدی حمل‌ونقل راه‌آهنی از جابه‌جایی کل بار زمینی داخلی کشور را هدفگذاری کرده؛ در حالی‌که این سهم در سال ۱۴۰۲، ۹ درصد بوده است. بنابراین ایجاد مزیت رقابتی برای حمل‌ونقل ریلی نسبت به حمل‌ونقل جاده‌ای مثبت ارزیابی می‌شود. با این حال، به دلیل چالش اجرایی در وصول عوارض در محورهای حمل بار معدنی، پیشنهاد می‌شود حکم توجه به توضیحات ذیل اصلاح شود:	**موافق به شرط اصلاح** به منظور ترغیب استفاده از حمل‌ونقل ریلی در جابه‌جایی بارهای معدنی، نرخ عوارض جابه‌جایی بار معدنی از جاده به استثنای شن و ماسه و خاک رس، بر اساس تن-کیلومتر، پانزده (۱۵٪) درصد تعیین می‌گردد. از این میزان ده واحد (۱۰٪) درصد سهم سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای بوده و پنج واحد (۵٪) درصد از این عوارض به حساب خزانه‌داری کل کشور واریز می‌گردد تا از طریق ردیف درآمد- هزینه‌ای و پس از مبادله موافقتنامه از طریق دستگاه‌های اجرایی

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	معادن شود. سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای مکلف است دو واحد (۲٪) درصد از عوارض دریافتی را صرف نگهداری و بهسازی محورهای حمل بار معدنی نماید.	در سال گذشته، سهم کمی از محموله‌های حمل‌شده از مبدأ معادن دارای بارنامه بودند[1]. این امر اثرگذاری حکم در راستای برنامه هفتم را زیرسوال می‌برد. بنابراین پیشنهاد می‌شود، سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای اقدام به تجهیز محورهای حمل بار معدنی به تاسیسات کنترلی نظیر دوربین و سیستم‌های توزین جهت شناسایی و اعمال قانون حمل بار بدون بارنامه نماید.	ذی‌ربط صرف بهسازی، نوسازی و توسعه خطوط ریلی مرتبط با معادن شود. سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای مکلف است دو واحد (۲٪) درصد از عوارض دریافتی را صرف نگهداری و بهسازی محورهای حمل بار معدنی نماید. سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای مجاز است از محل عوارض دریافتی نسبت به تجهیز محورهای حمل بار معدنی به تاسیسات کنترلی نظیر دوربین و سیستم‌های توزین جهت شناسایی حمل بار بدون بارنامه اقدام نماید.
ع	در سال ۱۴۰۴، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی به‌استثنای کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آنها، معادل نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار می‌باشد.	افزایش نرخ ارز مبنای حقوق ورودی کالا: با توجه به آنکه افزایش نرخ ارز مبنای حقوق ورودی تأثیر قابل توجهی بر قیمت‌ها نداشته و اثر آن زیر ۲ درصد بر شاخص قیمت برآورد می‌شود، از طرفی حدود ۱۰۳ همت درامد هم ایجاد می‌کند. این اقدام کاملا مناسب بوده و توصیه می‌شود. این سوال ایجاد می‌شود که با افزایش نرخ ارز واردات کالای اساسی متناسب با تورم، نرخ ارز مبنای حقوق ورودی آنها نیز تغییر می‌کند یا نه؟ این در حالی است که در حدود دو سال است که بانک مرکزی به نامه گمرک در خصوص تعیین تکلیف نرخ ارز مبنای حقوق ورودی پاسخ صحیحی نداده است. همچنین، در این بند کالاهای اساسی، از شمول نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز مستثنی نشده است. در بند خ تبصره ۲ این لایحه، صرفا کالاهای اساسی کشاورزی مشمول نرخ ارز ترجیحی شده‌اند و نرخ مبنای محاسبه کالاهای اساسی غیرکشاورزی مشخص نشده است و ابهام دارد.	**موافق به شرط اصلاح** در سال ۱۴۰۴، نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی ~~به‌استثنای~~ کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی، شیرخشک اطفال و مواد اولیه آنها، معادل نرخ تسعیر ترجیحی برای این اقلام است. نرخ ارز مبنای محاسبه حقوق ورودی سایر کالاها، معادل نرخ ارز مرکز مبادله طلا و ارز در روز اظهار می‌باشد.
غ	در بند (پ) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده (الحاقی به‌موجب بند (ب) ماده (۲۱) قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت‌ها مصوب ۱۴۰۲)، مشمول کالاهای معاف از ارزش افزوده نمی‌شود.	بند (پ) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده که در قانون تأمین مالی تولید و زیرساخت به این قانون الحاق شد، در خصوص مشمول نشدن گواهی‌های سپرده کالایی در بورس‌های کالایی است. هدف قانون‌گذار این بود که کالاهایی که در بورس کالا عرضه می‌شوند، مادامی که در بورس کالا در قالب گواهی سپرده کالایی مبادله می‌شوند مشمول مالیات بر ارزش افزوده نشوند. پیش از این قانون، برای اخذ مالیات بر ارزش افزوده از کالای مشمول (غیرمعاف) در هنگام مبادله در بورس کالا چالش وجود داشت؛ اما کالاهایی که از اساس معاف	**موافق** (واژه‌ی «در» در ابتدای بند باید حذف شود.)

۱ . طبق اعلام دفتر حمل‌ونقل کالای سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای، ۱۶ درصد از محموله‌های حمل شده از مبداء معادن دارای بارنامه هستند.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		از مالیات بر ارزش افزوده هستند، در هر حالتی چه مبادله فیزیکی چه در قالب سپرده کالایی معاف هستند و این حکم برای آن‌ها وضع نشده بود. اما باتوجه به پیچیدگی‌های اجرای مالیات بر ارزش افزوده از جمله اجرای تبصره‌های (۲) و (۳) ماده (۸) قانون مالیات بر ارزش افزوده، مستثنی نکردن کالاهایی که از اساس معاف هستند، چالش‌های اجرایی و ابهاماتی در اجرای مالیات بر ارزش افزوده در طی زنجیره ارزش ایجاد می‌کند. لذا پیشنهاد دولت در زمینه مستثنی‌نمودن کالاهای معاف از این بند در این بند از لایحه درست است. همچنین از جهت حقوقی، این بند به دلیل اصلاح بند ب ماده ۲۱ قانون تامین مالی تولید و زیرساخت‌ها[1]، مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم توسعه است. این بند به دلیل ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی به شمار می‌رود.	
ف	مهلت مقرر برای تسلیم اظهارنامه مالیاتی عملکرد سال ۱۴۰۳ صاحبان مشاغل حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۴/۵/۳۰ تمدید می‌گردد.	با توجه به اجرای اظهارنامه پیش¬فرض موضوع قانون «پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان» و قانون «تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان» و نیازمندی سازمان امور مالیاتی به اطلاعات بیشتر جهت تکمیل این اظهارنامه و زمان‌بر بودن دسترسی به این اطلاعات، در این حکم پیشنهاد شده است که مهلت تسلیم اظهارنامه مشاغل از پایان خرداد ماه به پایان مرداد ماه منتقل شود. البته شایان ذکر است که از لحاظ حقوقی، این بند به دلیل ماهیت غیربودجه‌ای مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی به نظر می رسد.	**موافق**
ق	حقوق گمرکی گوشی‌های تلفن همراه وارداتی بالای ششصد (۶۰۰) دلار، در رویه تجاری پانزده (۱۵٪) درصد و در سایر رویه‌ها سی (۳۰٪) درصد محاسبه و دریافت خواهد شد. وزارت امور اقتصادی و دارایی (گمرک جمهوری اسلامی ایران) مکلف است منابع حاصل از اجرای این حکم را به ردیف درآمدی ۱۱۰۴۱۰ واریز کند. واردات این کالاها از طریق مناطق آزاد تجاری و صنعتی، نیز مشمول این حکم می‌شود.	این بند در لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ نیز بوده (به جز موضوع مناطق آزاد) و پیشنهاد تداوم آن داده می‌شود. با این حال یک ملاحظه‌ی جدی وجود دارد. بر اساس برآورد گمرک در حال حاضر بیش از ۱ میلیون گوشی تلفن همراه آیفون ۱۴ و بالاتر با سیم کارت فعال در بازار وجود دارد. در صورتیکه این گوشی‌ها از مبادی رسمی به کشور وارد می‌شدند، درآمدی در حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان عاید دولت می‌شد. بنابراین پیشنهاد می‌شود تا در همین بند، تأکید شود که واردات کلیه‌ی گوشی‌های تلفن همراه مجاز است.	**موافق**

۱ . ب ـ یک بند به عنوان بند «پ» به ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده و یک تبصره به عنوان تبصره (۴) به آن ماده الحاق شود» :پ ـ فروش کلیه کالاها در قالب گواهی سپرده کالایی در بهابازار(بورس)های کالایی.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		توجه داشته باشید که غیر مجاز بودن آنها مانع از ورود نیست؛ تنها موجب واردات غیررسمی می‌شود. لازم به ذکر است بر اساس محاسبات این مرکز حقوق ورودی در لایحه حدود ۵۰ هزار میلیارد تومان بیش‌برآوردی دارد و این اصلاح میتواند بخشی از این بیش برآوردی را جبران کند. تمایز «رویه تجاری» و «سایر رویه‌ها» از حیث مفهوم و قانونی بودن آن دارای ابهام است.	
ک	در راستای بند «پ» ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در صورت تحقق درصد تجمعی درآمدهای مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور لغایت پایان شهریور ماه و پایان ۲۷ اسفند سال جاری به بیش از صد و سه درصد (۱۰۳٪) ارقام مصوب مندرج در جدول شماره (۵) قانون بودجه، این ارقام به سرجمع منابع مالیاتی و همچنین مصارف به شرح زیر افزوده شده و به‌صورت کامل تخصیص خواهد یافت. درآمدهای مالیاتی وصول شده مازاد بر سقف صد و سه درصد (۱۰۳٪) مذکور به شرح زیر توزیع می‌شود. ۱- ده درصد(۱۰٪) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات سازمان امور مالیاتی کشور به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای؛ ۲- سی درصد(۳۰٪) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات استانی موضوع جدول شماره (۱۰) این قانون، به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تملک استانی) و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها؛ ۳- شصت درصد (۶۰٪) مازاد حاصله بابت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیوست شماره (۱) این قانون و قابل خاتمه تا پایان سال ۱۴۰۴؛	باید توجه داشت که سقف درنظر گرفته شده به منظور شناسایی درآمدهای مازاد بر میزان مصوب، بر اساس شرایط اقتصادی و واقعیت‌های اقتصاد کلان نظیر نرخ تورم سالانه اعمال شود تا بدین طریق از گذاشتن سقفی کمتر از سقف طبیعی که با وجود شرایط اقتصاد کلان و بدون نیاز به شناسایی فرار مالیاتی جدید، درآمدها به آن میزان می‌رسد، اجتناب گردد. با این تفسیر می‌توان بیان داشت که عدد صد و سه درصد (۱۰۳٪) جهت اعمال سقف درآمدهای مالیاتی، متناسب با شرایط اقتصاد کلان در نظر گرفته نشده است. زیرا با وجود نرخ تورم، تحقق این میزان درآمد امکان‌پذیر است. لازم است این عدد به میزان بیشتری افزایش یابد. همچنین شایان ذکر است که رقم برآوردی مالیات با توجه به تصمیم دولت در خصوص میزان کوشش مالیاتی تعیین می‌شود و در حال حاضر با توجه به سطح کوشش انتخاب‌شده، ۱۰ درصد مازاد بر رقم مندرج در لایحه برآوردی منطقی است. چنانچه ارقام مندرج در این بند به نحوی تغییر کند که ارقام پیشنهادی، با رقم ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومانی لایحه فاصله قابل توجهی داشته باشد این مخاطره وجود دارد که مغایرت با اصل ۵۲ قانون اساسی رخ دهد. در واقع در چنین شرایطی دو سقف برای بودجه در نظر گرفته شده و در خصوص منابع مازاد بر سقف اول تعیین تکلیف دقیقی صورت نگرفته است. ۱ - پیشنهاد می‌گردد که بخشی از اعتبارات در نظر گرفته شده در این جزء برای سازمان امور مالیاتی، به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و سایر اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها اضافه شود. چرا که در حال‌حاضر نیز به منظور تشویق سازمان امور مالیاتی جهت افزایش درآمدهای مالیاتی و شناسایی فرار مالیاتی، برای سازمان از محل تحقق درآمدهای مالیاتی، اعتباراتی در نظر گرفته شده	**موافق به شرط اصلاح** در راستای بند «پ» ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت در صورت تحقق درصد تجمعی درآمدهای مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور لغایت پایان شهریور ماه و پایان ۲۷ اسفند سال جاری به بیش از ~~بیش از صد و سه درصد (۱۰۳٪)~~ صد و ده درصد (۱۱۰٪) ارقام مصوب مندرج در جدول شماره (۵) قانون بودجه، این ارقام به سرجمع منابع مالیاتی و همچنین مصارف به شرح زیر افزوده شده و به‌صورت کامل تخصیص خواهد یافت. درآمدهای مالیاتی وصول شده مازاد بر سقف صد و ده درصد (۱۱۰٪) مذکور به شرح زیر توزیع می‌شود. ۱- ~~ده درصد (۱۰٪)~~ پنج درصد (**۵٪**) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات سازمان امور مالیاتی کشور به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای؛ ۲- ~~سی درصد(۳۰٪)~~ سی و پنج درصد(۳۵٪) مازاد حاصله به سقف ابلاغ و تخصیص اعتبارات استانی موضوع جدول شماره (۱۰) این قانون، به تفکیک هفتاد و پنج درصد (۷۵٪) اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (تملک استانی) و بیست و پنج درصد (۲۵٪) سایر اعتبارات هزینه‌ای استان‌ها؛ ۳- شصت درصد (۶۰٪) مازاد حاصله بابت تکمیل طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پیوست شماره (۱) این قانون و قابل خاتمه تا پایان سال ۱۴۰۴؛

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	دستورالعمل اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با هماهنگی وزارت امور اقتصاد و دارایی حداکثر دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون ابلاغ می‌گردد.	است و پیشنهاد می‌گردد به منظور تحقق کامل بند «پ» ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران، بخشی از اعتبارات این جزء به طور کامل به استان‌ها تعلق گیرد. با توجه به اینکه در نظر گرفتن این سازوکار انگیزشی می‌تواند به تحقق بیشتر منابع کمک کند، از این رو پیشنهاد می‌شود ۱۰ درصد به ۵ کاهش یابد. ۲ - مطابق با بند پ ماده (۱۷) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سازمان مکلف است نسبت به طراحی و استقرار نظام نوین درآمد-هزینه استان‌ها با هدف افزایش پایدار درآمدهای استانی و بهبود تعادل‌های استانی در چارچوب سازوکارهای انگیزشی کارا و اثربخش از طریق تفکیک وظایف و اختیارات دستگاه‌های اجرائی ملی و استانی و بازگشت نظام‌مند درآمدهای مازاد وصولی به استان‌ها اقدام نماید. ۳ - مخارج عمرانی دولت جزء پیشران‌های رشد اقتصادی است؛ لذا افزایش منابع دولت جهت تکمیل طرح‌های عمرانی جزو مواردی است که لازم است ذیل موضوعات توزیع اعتبارات حاصل از این بند قرار گیرد. از طرفی طولانی‌شدن برخی از پروژه‌های عمرانی دولت موجب کاهش کارایی عملکرد دولت در جهت رفع نیازها و مشکلات استان‌ها شده است. بنابراین نیاز است تمهیداتی برای به اتمام رسیدن آن‌ها اتخاذ شود که پیش‌بینی منابع جزو این تمهیدات است.	دستورالعمل اجرایی این بند توسط سازمان برنامه و بودجه کشور با هماهنگی وزارت امور اقتصاد و دارایی حداکثر دو ماه پس از لازم‌الاجرا شدن این قانون ابلاغ می‌گردد.
گ	مواد (۲) و (۳) قانون تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان در سال ۱۴۰۴ جاری بوده و عبارت تا پایان سال ۱۴۰۳ در ماده (۴) به عبارت تا پایان سال ۱۴۰۴ تغییر می‌یابد.	مطابق متن پیشنهادی، مودیان مشمول قانون موظف‌اند از ابتدای سال ۱۴۰۵ نسبت به صدور صورتحساب الکترونیکی در سامانه مودیان اقدام کنند، اما از آنجا که در پایان سال حجم خرید و فروش کالا و خدمات بسیار بیشتر از سایر زمان‌های سال است و بخش عمده فرارهای مالیاتی به دلیل عدم رصد معاملات در پایان سال اتفاق می افتد، مطلوب آن است که الزام به صدور صورتحساب الکترونیکی از ابتدای دی ماه ۱۴۰۴ آغاز شود. از طرف دیگر جهت تسهیل کسب‌وکارها بهتر است فرایند استفاده از پایانه‌های فروشگاهی برای مودیان جدیدی که از ابتدای سال ۱۴۰۵ اضافه می‌شوند در ایام ابتدای سال صورت نگیرد.	**موافق به شرط اصلاح** ماده (۲) قانون تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان در سال ۱۴۰۴ جاری بوده و عبارت تا پایان سال ۱۴۰۳ در ماده (۴) به عبارت تا پایان سال ۱۴۰۴ تغییر می‌یابد. همچنین حکم ماده (۳) قانون مذکور تا پایان دوره سوم مالیات بر ارزش افزوده سال ۱۴۰۴ جاری می‌باشد.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		همچنین لازم به ذکر است زمان ۹ ماهه ابتدای سال ۱۴۰۴ برای مودیان زمان مناسبی است تا نسبت به آموزش و فراهم کردن مقدمات استفاده از پایانه فروشگاهی و صدور صورتحساب الکترونیکی از ابتدای دی ماه ۱۴۰۴ اقدام کنند. شایان ذکر است که به لحاظ حقوقی، این بند به دلیل اصلاح قوانین دائمی (مواد ۲، ۳ و ۴ قانون تسهیل تکالیف مودیان جهت اجرای قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مودیان)، مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت، مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی در حین تصویب بودجه می باشد. این بند به دلیل ماهیت غیربودجه‌ای، مغایر اصل ۵۲ قانون اساسی به شمار می‌رود.	
ل	آن بخش از کالاها و خدمات شرکت‌های ایرانی طرف قرارداد با شرکت‌های خارجی که کالاها و خدمات مورد نیاز شرکت‌های پیمانکاری خارجی را در طرح‌های مورد تعهد طرف خارجی، تامین می‌نمایند با تایید شورای اقتصاد مشمول تبصره (۳) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰ می‌باشند.	فروش کالا و خدمات شرکت‌های ایرانی به شرکت‌های پیمانکاری خارجی عملاً موجب جلوگیری از واردات کالا و خدمات مورد نیاز این شرکت‌ها می‌شود. این معامله اگرچه موجب ارزآوری مستقیم نمی‌شود ولی با جلوگیری از واردات و خروج ارز، اثر مثبتی بر تراز پرداخت کشور خواهد داشت. لازم به ذکر است در بسیاری از موارد، استفاده از کالا و خدمات عرضه شده در داخل کشور، صرفه اقتصادی بیشتری برای پیمانکاران خارجی در مقایسه با واردات این کالا و خدمات خواهد داشت. برای مثال، پیمانکاران خارجی خدمات روزمره خود را از داخل کشور تهیه خواهند کرد و واردات آن توجیه اقتصادی ندارد. همچنین به‌دلیل وجود تعرفه گمرکی بر واردات بسیاری از کالا و خدمات، استفاده از نمونه مشابه داخل می‌تواند صرفه اقتصادی داشته‌باشد. به همین دلیل به‌جز در مواردی خاص، معافیت ذکر شده در این حکم علی‌رغم ایجاد بار مالی، لزوماً منجر به بهبود تراز تجاری کشور و یا کاهش واردات نخواهد شد. با توجه به لزوم تصویب موارد معاف در شورای اقتصاد، انتظار می‌رود چالش بیان شده تا حدی مرتفع شود. لازم به ذکر است این حکم تکرار بند (ب) تبصره (۶) قانون بودجه سال ۱۴۰۳ است. عبارت «با تصویب شورای اقتصاد»، به‌جهت موضوعی که شورای مذکور باید به تصویب برساند و ضوابط آن، دارای ابهام است. از این رو مغایر با اصول ۱۳۸ و ۸۵ قانون اساسی است.	**موافق به شرط اصلاح** آن بخش از کالاها و خدمات شرکت‌های ایرانی طرف قرارداد با شرکت‌های خارجی که کالاها و خدمات مورد نیاز شرکت‌های پیمانکاری خارجی را در طرح‌های مورد تعهد طرف خارجی، تامین می‌نمایند ~~با تایید شورای اقتصاد~~ مشمول تبصره (۳) ماده (۱۰) قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۴۰۰ می‌باشند.
م	وزارت امور اقتصادی و دارایی مکلف است در راستای حمایت از صنعت دامپروری کشور و تحقق خودکفایی تولید گوشت قرمز و گوشت مرغ،	با توجه به اینکه سیاست‌های مختلفی، از جمله تخصیصی ارز ترجیحی، معافیت مالیاتی و کاهش حقوق گمرکی، در راستای کاهش هزینه تولید در واحدهای	**حذف**

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
	معادل یک درصد (۱٪) از ارزش واردات نهاده‌های دامی شامل ذرت، کنجاله سویا و جو را اخذ و مبالغ حاصل را به ردیف درآمد- هزینه‌ای .... واریز نماید. وزارت جهاد کشاورزی موظف است اعتبار مندرج در ردیف .... جدول شماره (۹) این قانون را در قالب موافقتنامه متبادله با سازمان برنامه و بودجه کشور در راستای اعطای تسهیلات بانکی سرمایه در گردش و سرمایه‌گذاری (بصورت تلفیقی با منابع بانک) به منظور تامین نقدینگی واحدهای تولیدی بخش مربوطه در سر فصل اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای هزینه نماید.	دام و طیور اعمال می‌شود، ولی از سال ۱۴۰۳ عوارضی بر واردات این اقلام وضع شد که با سیاست‌های پیش‌گفته مغایر است. این عوارض که معادل یک درصد (۱٪) از ارزش واردات نهاده‌های دامی شامل ذرت، کنجاله سویا و جو، وضع شده است، هرچند قرار است در راستای اعطای تسهیلات بانکی سرمایه در گردش و سرمایه‌گذاری به منظور تامین نقدینگی واحدهای تولیدی بخش دام و طیور به مصرف برسد، ولی در عمل با افزایش هزینه‌های تولید این واحدها، تحقق هدف مذکور را با چالش مواجه خواهد کرد. همچنین این حکم در نسبت تسهیلات بانکی و سرمایه‌گذاری و همچنین تلفیق این موارد با منابع بانک‌ها ابهام دارد و از این حیث مغایر اصل ۵۳ قانون اساسی به نظر می رسد. با عنایت به تعریف «درآمد هزینه» در تبصره بند ب ماده ۱۷ قانون برنامه هفتم پیشرفت، ارتباط ردیف بیان شده در جدول (۹) و منابع حاصل از این محل، ار حیث تکلیف وزارت جهاد کشاورزی محل ابهام است.	
ن	وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است با اجرای سیاست‌های فرهنگی، اقتصادی و تکمیل زنجیره ارزش محصولات دخانی در بخش کشاورزی و همچنین صادرات، با تعیین عوارض گمرکی سیگار و تنباکوی وارداتی علاوه بر قوانین و مقررات موجود از جمله بند (ح) ماده (۷۳) قانون برنامه هفتم پیشرفت، سهم تولید داخلی از بازار مصرف را افزایش دهد. منابع مذکور پس از تامین منابع مرتبط با سیگار و تنباکو در جدول شماره (۵)، به ردیف درآمد-هزینه ..... واریز و بابت نوسازی و تجهیز خطوط تولید صنعت دخانیات بر اساس طرح اصلاح ساختار نیروی انسانی و شرکتی این حوزه که به پیشنهاد وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری سازمان به تصویب شورای اقتصاد خواهد رسید در اختیار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی قرار می‌گیرد. پس از تصویب طرح اصلاح ساختاری مذکور، میزان عوارض این بند به پیشنهاد وزارت صنعت، معدن و تجارت به تصویب هیئت وزیران می‌رسد.	در حال حاضر به موجب بند ح ماده ۷۳ قانون برنامه‌ی هفتم مالیات هر نخ سیگار وارداتی ۵۰ درصد افزایش یافته است که این موضوع در مقابل افزایش ۱۵ درصدی مالیات سیگار تولید داخل مطابق همان بند برنامه‌ی هفتم است. در کنار این حکم، وضع عوارض مجدد در این ماده، هزینه‌ی واردات سیگار را بیش از پیش افزایش میدهد. این در حالی است که در سال ۱۴۰۲ واردات سیگار در حدود صفر بوده و در مقابل حجم قابل توجهی از سیگار قاچاق در بازار موجود است. افزایش عوارض وارداتی، منجر به افزایش تمایل به واردات غیررسمی خواهد شد. همچنین، عوارض موضوع این ماده، با توجه به تصریح بند حاضر مبنی بر اینکه عوارض مذکور، علاوه بر قوانین و مقررات موجود است و همچنین عدم تعیین ضوابط و حدود تعیین عوارض مذکور (مانند نرخ مالیاتی) توسط مجلس، مغایر اصل ۵۱ قانون اساسی به شمار می رود.	**حذف**

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
و	در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی در سال ۱۴۰۳ که در بازار بورس و فرابورس پذیرفته‌شده‌اند، به میزان نرخ موثر پنج واحد درصد(۵٪) کاهش می‌یابد.	مطابق قوانین بودجه سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ و با توجه به رشد کم و ناپایدار بخش تولید در سال‌های اخیر و افزایش هزینه‌های تولید ناشی از نوسانات نرخ ارز و ناپایداری انرژی و قطعی گاز و برق واحدهای تولیدی به عنوان سیاست حمایتی، تخفیف ۵ درصد مالیات بر عملکرد مشمول کلیه واحدهای تولیدی شود. شایان ذکر است که به لحاظ حقوقی، کاهش نرخ مالیات موضوع این بند، به دلیل تبعیض بین شرکت‌های تولیدی پذیرفته شده در بازار بورس و فرابورس و سایر شرکت‌ها، مغایر بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی به شمار می رود. عبارت «نرخ موثر» به دلیل ابهام در تعریف آن، مغایر بند ۹ سیاست های کلی نظام قانونگذاری به شمار می رود.	**موافق به شرط اصلاح** در راستای سیاست‌های حمایت از تولید، نرخ مالیات موضوع ماده (۱۰۵) قانون مالیات‌های مستقیم اشخاص حقوقی دارای پروانه بهره‌برداری از وزارتخانه‌های ذی‌ربط در فعالیت‌های تولیدی ~~در سال ۱۴۰۳ که در بازار بورس و فرابورس پذیرفته‌شده‌اند، به میزان نرخ موثر~~ پنج واحد درصد(۵٪) کاهش می‌یابد.
ه	در اجرای بند (ث) ماده (۷۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت موضوع اختصاص بیست و هفت صدم درصد (۰/۲۷٪) از کل نه درصد (۹٪) مالیات بر ارزش افزوده برای ساماندهی امور جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش به ردیف درآمدی شماره ..... جدول شماره (۵) این قانون واریز و به وزارتخانه‌های ورزش و جوانان به میزان شصت درصد (۶۰٪) و آموزش و پرورش به میزان چهل درصد (۴۰٪) پرداخت می‌شود. پرداخت هرگونه وجهی از این محل به ورزش حرفه‌ای، ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی است.	این بند تنفیذ حکم بند (ذ) تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۳ و بند (ث) ماده ۷۸ قانون برنامه پنجساله پیشرفت جمهوری اسلامی ایران است که به موضوع ساماندهی امور جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش پرداخته شده است؛ به‌طوری که ۶۰ درصد از کل اعتبارات سهم وزارت ورزش و جوانان و ۴۰ درصد نیز سهم وزارت آموزش و پرورش است. اساس گزاره فعلی این حکم مورد تأیید است، منتها نیاز است مطابق با جزئیات هزینه‌کرد در راستای توسعه و تعمیم ورزش همگانی و تربیتی و به ارائه تبصره‌های اشاره شده ذیل قانون پرداخته شود. بند (ث) ماده (۷۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت که به صورت کلی نگارش یافته، عیناً در لایحه بودجه ۱۴۰۳ در قالب حکم مذکور تکرار شده است. بر اساس آن، مشخص نیست چگونه سهم ۶۰ درصدی وزارت ورزش و جوانان از منابع پیش‌بینی‌شده، میان سیاست‌های «ساماندهی امور جوانان» و «ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش» توزیع خواهد شد. حال آنکه رعایت توازن و اعتدال در توزیع منابع متناسب با فراگیری مسائل اولویت‌دار مرتبط با دو موضوع این حکم، امری ضروری است. از سوی دیگر، «ساماندهی امور جوانان» عبارتی کلی است که بر اساس قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۰۷/۰۸ مجلس شورای اسلامی، امور جوانان به فعالیت‌های مربوط به هماهنگی ابعاد هویتی جوانان در عرصه‌های دینی، انقلابی، ملی، اشتغال، علم و فناوری، جامعه‌پذیری،	**موافق به شرط اصلاح** در اجرای بند (ث) ماده (۷۸) قانون برنامه هفتم پیشرفت موضوع اختصاص بیست و هفت صدم درصد (۰,۲۷٪) از کل ده درصد (۱۰٪) مالیات بر ارزش افزوده برای ساماندهی امور جوانان با اولویت اشتغال پایدار، کاهش نرخ بیکاری و کاهش سن ازدواج جوانان و ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش به ردیف درآمدی شماره ..... جدول شماره (۵) این قانون واریز و به وزارتخانه‌های ورزش و جوانان به میزان شصت درصد (۶۰٪) با اختصاص ۵۰ درصد آن به اجرای برنامه «ساماندهی امور جوانان» و اختصاص ۵۰ درصد آن به اجرای برنامه «ترویج و تعمیم فعالیت بدنی و همگانی شدن ورزش» و آموزش و پرورش به میزان چهل درصد (۴۰٪) پرداخت می‌شود. احکام تنظیمی - این اعتبار با اولویت استان های کم‌برخوردار هزینه می‌شود. - پرداخت هرگونه وجهی از این محل به ورزش حرفه‌ای ممنوع و در حکم تصرف غیرقانونی در وجوه و اموال دولتی است. - سازمان برنامه و بودجه و وزارتخانه‌های ورزش و جوانان و آموزش و پرورش مکلفند گزارش عملکرد این بند را هر شش ماه یکبار به کمیسیون فرهنگی مجلس ارسال نمایند.

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
		خانواده و ازدواج، سرمایه اجتماعی، مسئولیت‌پذیری، مشارکت اجتماعی و مسائل نوپدید جوانان اطلاق می‌شود. طبعاً با توجه به محدودیت منابع، حل مسائل اولویت‌دار باید در دستور کار قرار گیرد. بررسی پیمایش‌ها و نگرش سنجی‌های مختلف ملی دو دهه اخیر نشان می‌دهد مسائل اشتغال، کسب درآمد پایدار و رفع معضل بیکاری جوانان از جمله مهم‌ترین دغدغه‌های مردم و گروه جوانان بوده و مقوله اشتغال از سوی این افراد به عنوان پیش‌شرط تحقق موضوعات مهم دیگر همچون ازدواج و تشکیل خانواده مطرح می‌شود. در حال حاضر جوانان نرخ بیکاری بالای ۱۶ درصد را تجربه می‌کنند و در اواخر دهه سوم زندگی، به پایداری شغلی می‌رسند. به سبب اهمیت موضوع اشتغال جوان در حفظ و پایداری خانواده، سلامت اجتماعی و رشد اقتصادی، لذا توجه به مسائل بیکاری و بی‌ثباتی شغلی جوانان امر اولویت‌دار به شمار می‌رود. نکته قابل ملاحظه این است که در قانون بودجه ۱۴۰۳، ۲۰ درصد از اعتبار کل این ردیف به اشتغال جوانان اختصاص پیدا کرده و از ۸۰ درصد اعتبار باقی مانده، ۶۰ درصد به وزارت ورزش و جوانان اختصاص پیدا کرده که از این ۶۰ درصد ۳۰ درصد به ازدواج، اشتغال و فرزندآوری اختصاص پیدا کرده و مابقی به دیگر امور جوانان و ورزش اختصاص پیدا کرده است. محاسبه درصد های اختصاص یافته نشان می دهد که حدود ۳۵ درصد از اعتبار این ردیف به ازدواج، اشتغال و فرزندآوری اختصاص یافته است. البته دیگر اولویت های جوانان در این تبصره مشخص نشده اند. در واقع فقط نسبت به ۳۰ درصد اعتبار وزارتخانه اظهار نظر و تعیین تکلیف شده است و مابقی بین ورزش و دیگر امورات جوانان باید توزیع شود. لذا با توجه به تکالیف قابل توجه وزارتخانه در حوزه جوانان درصد اعتبار مورد نیاز برای جوانان قابل توجه و بالاتر از حوزه ورزش برآورد می شود. ازسوی دیگر ذیل ماده ۷۹ قانون برنامه هفتم توسعه دو شاخص مهم از اهداف کمی حوزه زنان و خانواده، «کاهش میانگین سن ازدواج» و « افزایش نرخ ازدواج نسبت به جمعیت در سن ازدواج» عنوان شده است. البته در متن احکام، حکم مشخصی در این حوزه در نظر گرفته نشده، لذا ضروری است در قانون بودجه سنواتی اعتبار تحقق این حکم در نظر گرفته شود.	

بند	متن لایحه	نظر کارشناسی	متن پیشنهادی
ی	عوارض ارزش افزوده موضوع بند (الف) ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده در شهرستان‌های تهران و اسلامشهر به نسبت هشتاد و هشت درصد (۸۸٪) در نقاط شهری تهران و شهر اسلامشهر و دوازده درصد (۱۲٪) در نقاط روستایی و عشایری آنها توزیع می شود.	در سال ۱۴۰۲ مطابق آمار سایت مالیات بر ارزش افزوده، مقدار مالیات دریافتی موضوع این بند در شهرستان تهران حدود ۱۱.۳ هزار میلیارد تومان است که از این مبلغ حدود ۱۰ هزار میلیارد تومان سهم شهرداری تهران و حدود ۱.۳ هزار میلیارد تومان سهم روستاهای شهرستان تهران (۴۸ روستا) و عشایر شهرستان است. اگرچه در قانون ارزش افزوده جدید به دلیل تغییر ملاک توزیع عوارض به جمعیت نسبت به قانون پیشین سهم عوارض دریافتی روستاها کاهش یافت، ولی باید توجه داشت که اصلاح این نسبت برای یک شهر خاص به‌طوری که مبلغ در اختیار روستاها از ظرفیت جذب دهیاری ها بیشتر باشد، منجر به ناکارآمدی خواهد شد. مبتنی بر عملکرد احکامی از این دست، عملاً برخی سکونت‌گاه‌های روستایی ماهیت خود را از دست داده و به نوعی شهر غیررسمی با ماهیت خوابگاهی مبدل می‌شوند. ضمنا باید توجه داشت محرومیت سکونت‌گاه‌های غیررسمی از عمده روستاهای استان شدیدتر است. همچنین، این بند به دلیل اصلاح قانون دائمی مغایر بند الف ماده ۱۳ قانون برنامه هفتم پیشرفت مبنی بر ممنوعیت اصلاح قوانین دائمی در قانون بودجه، است.	**حذف**

مأخذ: لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ و یافته‌های پژوهش.

۶. جمع‌بندی

در این پژوهش به بررسی بخش نخست لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴ پرداختیم که در یکم آبان سال پیش از آن به مجلس شورای اسلامی تقدیم شد.

در بخش اول مجموع درآمدهای مالیاتی بررسی شدند. در لایحه‌ی بودجه‌ی ۱۴۰۴، مجموع درآمدهای مالیاتی ۱۹۶۴ هزار میلیارد تومان پیشنهاد شده است. از این مقدار، ۱۷۰۰ هزار میلیارد تومان مربوط به مجموع مالیات‌های مستقیم و مالیات بر کالاها و خدمات و ۲۶۴ هزار میلیارد تومان مربوط به مالیات بر واردات است. سهم درآمدهای مالیاتی از جمع منابع دولت ۳۳٪ و سهم آن از هزینه‌های دولت ۴۸٪ است. سهم درآمدها از منابع فاصله‌ی زیادی تا رسیدن به مقادیر مطمئن دارد. در سمت دیگر، اگر هدف‌گذاری برنامه‌ی هفتم با معیار جدید مد نظر قرار داده شود، سهم مالیات از هزینه‌ها کوچک‌تر از ۸۰٪ مقررشده است. با این حال، در مقایسه با سال‌های گذشته، لایحه‌ی ۱۴۰۴ وضعیت چندان بدی ندارد. علاوه بر این، نسبت درآمدهای مالیاتی لایحه‌ی بودجه به تولید ناخالص داخلی ۵.۵٪ است؛ در حالی که با توجه به هدف‌گذاری ۱۰ درصدی در پایان برنامه‌ی هفتم، نسبت به مقدار پیشنهادی، درآمدهای مالیاتی در سال ۱۴۰۴ باید ۲۶۱ هزار میلیارد تومان افزایش پیدا کند. هم‌چنین، اگر دولت نرخ تعرفه‌ی واردات ماشین‌آلات و تجهیزات را به ۲٪ کاهش دهد، درآمدهای گمرکی در حدود ۴۹ هزار میلیارد تومان عدم تحقق خواهند داشت و در صورت عدم تغییر نرخ، عدم تحقق برآوردشده معادل ۷ هزار میلیارد تومان خواهد بود.

در رابطه با بندهای تبصره‌ی (۱) لایحه همانند سال پیش، نرخ مالیات بر ارزش‌افزوده برابر ۱۰٪ باقی مانده؛ اما سقف معافیت حقوق‌بگیرها و مشاغل هر یک دو برابر سال ۱۴۰۳ شده است. به جز این، تنها کسب‌وکارهایی موظف به ارائه‌ی اسناد و مدارک هستند که بیش از ۴۳ میلیارد تومان (۱۵۰ برابر حد نصاب ماده‌ی (۸۴) قانون مالیات‌های مستقیم) درآمد داشته باشند. هم‌چنین، برای نرخ مالیات بر سود شرکت‌های تولیدی بورسی ۵ واحد درصد کاهش پیش‌بینی شده است. در نهایت، مهلت تسلیم‌نامه‌ی اظهارنامه‌ی مشاغل تا پایان مرداد ۱۴۰۴ و بخشودگی جریمه‌ها و پذیرش صورت‌حساب‌های ثبت‌نشده در سامانه‌ی مؤدیان تا پایان سال ۱۴۰۴ تمدید شده‌اند.

علاوه بر این، در لایحه، واردات خودروهای سواری نو تا سقف ۲ میلیارد یورو از محل منابع ارزی صادرکنندگان آزاد شده و حقوق ورودی این خودروها ۱۰۰٪ تعیین شده است. هم‌چنین، برای همه‌ی کالاها به جز کالاهای اساسی و دارو، ملزومات مصرفی پزشکی و شیرخشک مواد اولیه‌ی آن‌ها، نرخ ارز مبنای محاسبه‌ی حقوق ورودی به نرخ ارز مرکز مبادله‌ی طلا و ارز در روز اظهار تغییر کرده است. به جز این، حقوق گمرکی کالاهای گفته‌شده و نهاده‌های دامی به ۱٪ و حقوق گمرکی ماشین‌آلات و تجهیزات، قطعات و مواد اولیه و واسطه‌ای تولید به ۲٪ کاهش می‌یابد.

در نهایت، پیشنهاد محوری پژوهش این است که با افزایش سقف درآمدهای مالیاتی، گام‌های لازم برای دست‌یابی به اهداف برنامه‌ی هفتم پیش‌رفت برداشته شود.

منابع و مآخذ

[۱] "تحلیل تحولات و چشم انداز اقتصاد ایران در آستانه تدوین بودجه ۱۴۰۴," مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی, تهران, ۱۴۰۳.

[۲] "قانون برنامه پنجساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (۱۴۰۳ - ۱۴۰۷)".

[۳] "قانون بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور".

[4] Percentage reduction in Gini coefficient," Our World in Data, 2024 .[درون خطی]. Available: https://ourworldindata.org/grapher/reduction-in-income-inequality.

[5] Taxation and Inequality: OECD Report to G2 ۰Finance Ministers and Central Bank Governors," OECD, Paris, 2024.

[۶] سامانه‌ی مدیریت اطلاعات پژوهشی مالیاتی," معاونت پژوهشی مرکز آموزش، پژوهش و برنامه‌ریزی مالیاتی سازمان امور مالیاتی کشور, [درون خطی]. Available: https://taxresearch.ir/."

[۷] بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۳ کل کشور: تبصره «۶» احکام مالیاتی," مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی, ۱۴۰۲. "

گزیده سیاستی

در لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۱۴۰۴، مجموع درآمدهای مالیاتی برابر ۱۹۶۴ هزار میلیارد تومان پیش‌بینی شده است؛ در حالی که برای حرکت در مسیر دست‌یابی به هدف‌گذاری ۱۰ درصدی نسبت مجموع درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی در پایان برنامه‌ی هفتم پیش‌رفت، این مقدار باید ۲۶۱ هزار میلیارد تومان افزایش یابد.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسـداران، روبروی پـارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۵۸۵۵-۱۵۸۷۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وب‌سایت: rc.majles.ir